

6.3 SIVISTYSPALVELUT

Sitovuus: valtuusto, koko palvelualue, brutto

Vastuuhenkilö: sivistysjohtaja Antti Jokikokko

Toiminta-ajatus

Sivistyspalvelut tuottaa kunnan kasvatus, opetus sekä vapaa-ajanpalvelut ja se sisältää seuraavat tulosalueet; *opetuspalvelut, varhaiskasvatuspalvelut, kansalaisopisto, kirjasto, liikuntapalvelut sekä nuoriso- ja kulttuuripalvelut.*

Sivistyspalvelujen tehtävänä on tukea lasten ja nuorten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista. Sivistyspalvelut tarjoavat kuntalaisille mahdollisuuden itsensä kehittämiseen ja virikkeelliseen vapaa-aikaan.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Sivistyspalveluiden toiminnan painopisteet on johdettu kuntastrategiasta. Sivistyspalvelut ovat keskeisessä roolissa kuntastrategian hyvinvoiva arki -tavoitteen toteuttamisessa. Palvelualueen ydintoiminta on sivistyksen edistäminen sekä viihtyisän elinympäristön ja monipuolisten harrastusmahdollisuuksien luominen sekä osallisuuden lisääminen.

Lasten ja nuorten määrä

Syntyvyys on ollut Siilinjärvellä laskeva vuodesta 2014 lähtien (v. 2013 syntyi 269 lasta, v. 2016 syntyi 222 lasta, v. 2023 syntyi 160 lasta). Talousarvion laadintahetken arvion mukaan vuonna 2024 syntyy 165 lasta. Syntyvyyden lisäksi lasten määrään vaikuttaa muuttoliike, joka on osittain kompensoinut syntyvyyden laskua. Lasten määrän väheneminen on näkynyt tähän asti varhaiskasvatuspalveluissa. Syksystä 2024 lähtien lasten määrän väheneminen on heijastunut myös perusopetuksen oppilasmäärään. Perusopetuksen oppilasmäärän kehitys jatkuu laskusuunnassa vuonna 2025.

Lasten määrän vähentyessä varhaiskasvatuksen asiakaspaikkojen määrää on vähennetty ja tullaan jatkossakin tarkastelemaan palvelutarvetta vastaavasti. Vastaavasti perusopetuksessa on vähennetty ja tullaan jatkossakin vähentämään perusopetusryhmien lukumäärää.

Lakimuutosten vaikutus toimintaan ja talouteen

Perusopetuksen osalta on tullut tai tulee voimaan useita lakimuutoksia, joilla on vaikutusta perusopetuksen järjestämiseen ja talouteen. Lakimuutoksilla on mm. lisätty/tullaan lisäämään oppilaan saaman opetuksen määrää, muutetaan opetuksen tuen rakenteita ja lisätään lainsäädäntöön koulutuksen järjestäjää sitovia mitoitusperusteita. Perusopetuksen lakimuutosten kustannusvaikutukset vuodelle 2025 ovat noin 110 000 euroa. Osa muutoksista tulee voimaan vasta 1.8.2025 joten täysimääräinen kustannusvaikutus toteutuu vasta vuonna 2026.

Vapaa-aikapalveluiden keskeiset muutokset

Vuonna 2023 käynnistynyt työikäisten liikunta- ja hyvinvointineuvonnan kehittäminen jatkuu ja toiminnan painopistettä muokataan saatujen kokemusten pohjalta. Vuoden 2025 aikana on tavoitteena kehittää yhteistyötä hyvinvointialueen toimijoiden suuntaan. Neuvonnan tarjoaminen ja matalankynnyksen liikuntapalveluiden kehittäminen tukevat kuntalaisten hyvinvoivaa arkea.

Nuorisopalveluissa koulu- ja talonuurisotyötä sekä nuorten osallisuutta pyritään vahvistamaan resurssivajeesta huolimatta. Painopiste jalkautuvassa, kohtaavassa nuorisotyössä on nuorten loma-aikoina ja tapahtumissa. Aluekoordinaatio lisää etsivä nuorisotyön yhteistyömuotoja ja Wörtti-hankkeen kautta kehitetään moniammatillista yhteistyötä II-asteen oppilaitosten, nuorisotyön ja hyvinvointialueen toimijoiden kanssa.

Vapaa-aikapalveluiden osalta ja tulevana Siilinjärvi 100-juhlavuonna korostuu yhteistyö ja kumppanuudet eri toimijoiden kanssa. Yhteistyössä toteutettavien tapahtumien ja palveluiden ohella säännöllisesti kokoontuvilla järjestö- ja toimijafoorumeilla pyritään mahdollistamaan yhteistyön edelleen kehittyminen. Vapaa-aikapalveluissa kehitetään kuntalaisia osallistavia työmuotoja ja palveluiden saavutettavuutta lisätään mm. sähköisten palveluiden avulla.

Vapaa-aikapalveluiden talousarvio sisältää vuoden 2024 suuruisen määrärahan liikunta-, nuoris- ja kulttuurijärjestöjen tukemiseen. Yleishyödyllisille yhdistyksille myönnettäviin kiinteistöveroavustuksiin varataan erillinen määräraha. Avustusten jakamisesta päättää hyvinvointijaos, joka myös päättää Juhlavuoden lisäavustuksen ja toimintatukien jaosta.

Kansalaisopisto aloitti syksyllä 2024 taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelmien muokkaamisen osaamisperusteisiksi. Tavoitteena on saada opetussuunnitelmien päivittäistyö valmiiksi vuoden 2025 loppuun mennessä. Opetushallituksen myöntämiin kehittämisrahoihin keväällä 2024 tehdyn suuren määrärahaleikkauksen takia, kansalaisopisto ei saanut hakemalleen kahdeksan opiston yhteishankkeelle rahoitusta. Näin ollen huomattavasti laajemmaksi suunniteltu työ tehdään kaiken muun työn ohessa ilman ulkopuolista apua ja koskee tässä vaiheessa vain oman opiston taiteen perusopetusta. Aikuisille suunnattujen osaamisperusteisten kurssien määrää kasvatetaan maltillisesti. Eri opetusaineita koskeva laajempi opetussuunnitelmatyö siirretään toteutettavaksi myöhemmin.

Sisäilmaongelmien ratkaiseminen

Sisäilmaongelmat ovat yksi keskeinen haaste sivistyspalveluiden palvelualueella. Useat koulut, pääkirjasto ja kansalaisopisto toimivat sisäilmaltaan ongelmallisissa tiloissa. Osa kouluista toimii väistötiloissa. Talousarviovuoden aikana valmistuu uusi Siilinlahden koulu ja Ahmon koulukeskuksen ensimmäinen vaihe. Talousarvion investointiosassa on varauduttu uusien koulujen kalustamiseen. Talousarviovuoden aikana jatketaan Suininlahden ja Kasurilan koulujen rakentamishankkeiden tarveselvityksen tekemistä. Talousarvio sisältää määrärahat nykyisiin väistötiloihin.

Keskeiset talouden muutokset

Ulkoisen tulokertymän arvioidaan kasvavan noin 293 000 euroa verrattuna vuoden 2024 talousarvioon. Tulokertymää kasvattaa mm. perusopetuksen kotikuntakorvaukset, liikuntapaikkojen vuokrat sekä kansalaisopiston kurssimaksutulot. Tulokertymän kasvua pienentää mm. varhaiskasvatuksen asiakasmaksutulojen alenema ja hanketuottojen vähentyminen.

Sivistyspalveluiden ulkoiset toimintamenot kasvavat 1,05 milj.€. Kasvu kohdistuu ennen kaikkea henkilöstökuluihin. Henkilöstökulut kasvavat noin 730 000 euroa. Henkilöstökuluja kasvattavat palkankorotukset (noin 740 000 €), palkan sivukuluprosentin kohoaminen sekä opetuspalveluiden lakimuutokset. Henkilöstökulujen nousua kompensoi mm. nuorisotoimen, kirjaston, perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen henkilöstövähennykset ja muut henkilöstösäästöt. Henkilöstökulujen osalta on lisäksi huomioitava, että verrattaessa muutosta vuoden 2024 muutettuun talousarvioon, muutos ei anna oikeaa kuvaa, koska henkilöstömenojen arvioidaan ylittävän talousarvon vuonna 2024.

Ulkoiset palveluostot kasvavat noin 185 000 euroa. Merkittävin määrärahalisäys kohdistuu koulukuljetuksiin ja muilta hankittaviin opetuspalveluihin.

Avustusten arvioidaan pienenevän noin 94 000 euroa. Tämä johtuu ennen kaikkea lasten kotihoidon tuen vähenemisestä, kun lasten määrä vähenee ja he osallistuvat yhä kattavammin varhaiskasvatukseen.

Ulkoiset vuokrat kasvavat 269 000 €. Tämä johtuu pääosin rakennusten vuokrien indeksitarkistuksista, Vuorelan koulun kiinteistöveron siirtymisestä sivistyspalveluihin (74 000 €) sekä siirtymästä leasing-laitteisiin (AV ja ICT-laitteet) uusissa kouluissa. Vuokrien kohoamista kompensoi luopuminen Leppäkaarten päiväkodin viipaleesta ja Kunnonpaikan päiväkotiyksiköstä. Muutoin viipale-, vuokra- ja leasingkohteiden vuokrat on muodostettu nykyisen rakennuskannan mukaisesti.

Sivistyspalveluiden talousarvio sisältää useita säästötoimenpiteitä. Osa säästötoimenpiteistä on jo päätettyjä toimenpiteitä, joiden säästövaikutus toteutuu täysimääräisesti vasta vuonna 2025, osa toimenpiteistä on uusia ja ne vaativat vielä erillisen päätöksen. Tärkeimmät säästötoimenpiteet ovat seuraavat:

Toimenpide	Säästö vuonna 2025
Perusopetusryhmien määrän vähentäminen 1.8.2024	66 000 €
Perusopetusryhmien määrän vähentäminen 1.8.2025	47 000 €
Varhaiskasvatuksen henkilöstövähennykset	80 000 €
Luopuminen varhaiskasvatuksen vuokratiloista kesällä 2024	40 000 €
Vähennys lasten kotihoidon tukeen	80 000 €
Liikuntatilojen vuokrien korotukset 1.6.2025. Tilat kaikille maksulliseksi.	25 000 €
Eläkeläisten uimakortin omavastuun nosto 0,50 €/käynti	7 500 €
Säästöt uimalakuljetuksissa	8 000 €
Vuoden 2024 yt-menettelyn henkilöstövähennykset (NuKu, kirjasto)	60 000 €
Kansalaisopiston kurssimaksujen korotukset 1.8.2024	5 000 €
Kansalaisopiston tuntiopettajien kilometrikorvauksen omavastuuosuuden muutos 1.8.2025 alkaen	5 000 €
Palkattomat vapaat	Koko palvelualue noin 55 000 €

Riskien hallinnan ja sisäisen valvonnan painopisteet ja menettelyt

Sivistyspalveluissa sisäisen valvonnan painopisteet ja menettelyt toteutetaan kunnassa voimassa olevien ohjeiden mukaan. Talousarvion toteutumista valvotaan kunnanhallituksen talousarvion täytäntöönpano-ohjeiden mukaisesti (mm. kuukausittainen raportointi ja valtuustoseuranta).

Riskien hallinnan näkökulmasta on oleellista arvioida toimintaa ja tunnistaa siinä esiintyviä riskejä sekä asettaa niille hallintatoimenpiteitä. Hallintatoimenpiteiden tarkoituksena on ehkäistä riskin realisoituminen.

Tunnistetut riskit

Sisäilmaongelmat

Palvelualueen useissa toimitiloissa on sisäilmaongelmia. Näistä tiloista toiminta on siirretty pääsääntöisesti muihin tiloihin. Osassa ongelmallisia tiloja toiminta kuitenkin vielä jatkuu. Sisäilmaongelmat aiheuttavat seuraavat riskit:

- Ilmenee uusia sisäilmaongelmia tai entiset pahenevat, jolloin joudutaan hankkimaan uusia väistötiloja tai supistamaan toimintaa.
- Tehtyjen sisäilmakorjauksien onnistuminen.
- Henkilöstön ja asiakkaiden terveydelliset ongelmat, lisääntyvät sairauspoissaolot.

Sisäilmaongelmien aiheuttamaa riskiä voidaan pienentää asianmukaisilla väistötiloilla sekä korjausten ja uuden rakentamisen asianmukaisella suunnittelulla, joka huomioi korjaamisen turvallisuuden sekä on mahdollisimman kustannustehokas.

Varhaiskasvatuspalvelujen tarve, asiakasmaksujen muutokset ja yksityisten palveluntuottajien tarjonta

Varhaiskasvatuspalvelujen tarpeen muuttuminen ennustettujen lapsimäärien, lainsäädännön tai työllisyystilanteen muuttuessa luo riskin palvelutarpeen kysyntään. Palveluiden tarjontaan vaikuttaa kunnallisen tarjonnan lisäksi yksityisten palveluntuottajien tarjonta. Mahdollisina seurauksina on, että erilaisia varhaiskasvatuksen palveluvaihtoehtoja ei ole riittävästi vastaamaan perheiden palvelutarpeisiin tai syntyy ylikapasiteettiä. Varhaiskasvatuspalveluissa valmistaudutaan reagoimaan lapsimäärän muuttumiseen nopeallakin aikataululla.

Lasten ja nuorten tuen tarpeen lisääntyminen, perusopetuksen tuen uudistus

Eriyistä tukea tarvitsevien lasten ja nuorten määrä on ollut jo pitkään kasvava. Perusopetuksessa ja varhaiskasvatuksessa jokaisella lapsella on oikeus saada tarvitsemaansa tukea oppimiseensa. Riskin hallinta edellyttää toimivia käytänteitä, joilla tuetaan haastavassa tilanteessa olevaa lasta ja nuorta. Perusopetuksen osalta lakimuutoksella uudistetaan oppilaan saama tuki koulussa ja pyritään katkaisemaan tuen tarpeen lisääntymisen kehitys. Haasteena uudistuksessa on nopea aikataulu. Muutoksen onnistunut toteuttaminen edellyttää hyvää etukäistä suunnittelua.

Pätevän henkilöstön saatavuus

Rekrytointivaikeudet koskevat ennen kaikkea varhaiskasvatuksen opettajia ja tiettyjä opettajaryhmiä (esim. erityisopettajat ja sijaiset). Pula pätevistä henkilöstöstä voi näkyä palveluntuotannon laadun heikkenemisenä. Lisäksi henkilökunnan lyhyisiin poissaoloihin on vaikea saada sijaisia. Tämä voi heijastua yksittäisinä päivinä varhaiskasvatusyksiköiden aukioloaikoihin. Riskinhallinnan näkökulmasta on tärkeä huolehtia siitä, että palkkaus ja työn tekemisen olosuhteet (esim. työympäristön turvallisuus, esimiestyö) ovat alueellisesti kilpailukykyiset.

Liikuntapalveluiden kunnossapitohenkilöstössä on käytetty jatkuvana apuna tyllisyysvaroin palkattua henkilöstöä. Kuntien oikeus palkkatukeen päättyy ja tämä aiheuttaa haasteen kunnossapitohenkilöstön riittävydelle.

Yhteistyön hyvinvointialueen kanssa

Hyvinvointialueet aloittivat toimintansa 1.1.2023. Sivistyspalveluiden eri yksiköiden tulee tehdä tiivistä yhteistyötä HVA:n kanssa esimerkiksi opiskeluhuollossa, nuorisopalveluissa ja varhaiskasvatuksessa. Hyvinvointialueella on jatkuvana haasteena koulupsykologien rekrytointi. Hyvinvointialue ei ole pystynyt toteuttamaan lakisääteistä koulupsykologipalvelua kaikissa Siilinjärven kouluissa ja oppilaitoksissa, koko olemassaolonsa aikana. Koulupsykologien vaje heijastuu negatiivisesti oppilaiden koulunkäyntiin ja laajemmin heidän elinolosuhteisiinsa. Riskiä pyritään hallitsemaan muiden hyvinvointialueen opiskeluhuollon palveluiden ja kunnan palveluiden avulla.

Virka- ja työehtosopimusten päättyminen

Kunta-alan nykyinen virka- ja työehtosopimusten voimassaolo päättyy 30.4.2025. Talven ja kevään aikana neuvotellaan sopimuksen jatkamisesta tai uudesta sopimuksesta. Vuoden 2025 talousarviota laadittaessa ei siis ole voitu huomioida todellisia palkankorotuksia, koska niistä ei ole vielä tietoa. Sivistyspalveluiden talousarvio on laadittu 1 % palkankorotusvaraukselle vuodelle 2025. Mikäli uudet sopimukset sisältävät tätä suuremmat korotukset, vaarana on, että palkkakulut ylittävät talousarvion. Lisäksi sopimusneuvottelujen yhteydessä voi esiintyä työtaistelutoimenpiteitä, joilla voi olla vaikutusta palvelutuotantoon.

Kuntastrategian 2025 vaikutukset toimintaan ja tavoitteisiin

Sivistyspalveluiden toiminta tukee kuntastrategian vision toteutumista tuottamalla kuntalaisten tarpeita vastaavia palveluita. Kuntastrategian vision mukainen "sykkivin kasvukunta" tarkoittaa sivistyspalveluissa toisaalta sitä, että palvelualue on varautunut pitkällä tähtäimellä asukasmäärän ja siten asiakasmäärän kasvuun. Toisaalta korkeatasoiset sivistyspalvelut toimivat vetovoi-matekijänä ja siten edistävät kunnan kasvua. Lyhyellä tähtäimellä lasten ja nuorten määrä Siilinjärvellä vähenee. Näin ollen palveluverkon laajuutta on seurattava säännöllisesti. Palvelualueen ydintoiminta on sivistyksen edistäminen sekä viihtyisän elinympäristön ja monipuolisten harrastusmallisuuksien luominen. Tämä tukee vision tavoitetta dynaamisesta sykkivyydestä. Tällä hetkellä haastetta aiheuttavat toimitilaverkon sisäilmaongelmat, joiden korjaaminen on keskeistä talousarviovuoden ja suunnitteluvuosien aikana. Fyysiset tilat ovat yksi osa palvelun laatua.

Sivistyspalveluissa keskeisenä painopisteenä on lasten ja perheiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, mitä toteutetaan palvelualueella talousarvion toimintasuunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden kautta. Tällöin painotetaan ennalta ehkäisyä sekä varhaista riskitekijöiden

tunnistamista ja tukea huomioiden eri ikäryhmät ja hyvinvoinnin osa-alueet. Hyvinvoinnin edistämistyötä ohjaa hyvinvointikertomus sekä lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma. Suunnitelmassa keskeisessä osassa on mm. mielenterveyden edistäminen ja ehkäisevä päihdetyö sekä hyvinvointia edistävien elintapojen tukeminen.

Monet sivistyspalveluiden kehittämistavoitteet sitoutuvat useaan eri kohtaan kuntastrategiassa. Kun esimerkiksi kehitetään oppilaan perusopetuksessa saamaa tukea, kyseessä on kuntastrategian näkökulmasta kokeileva organisaatiokulttuuri ja uudet kokeilut ja lasten ja nuorten terveen kasvun ja hyvän oppimisen mahdollistaminen.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä yhteistyö kunnan muiden toimialojen ja paikallisten järjestöjen kanssa on keskeisessä roolissa. Yhteistyötä tehdään myös hyvinvointialueen tasolla. Siilinjärvelle on perustettu laajasti järjestökenttää ja eri toimijoita yhteen kokoava järjestö- ja toimijafoorumi, joka kokoontuu säännöllisesti. Eri toimijoiden välistä yhteistyötä ja toimijoiden osallistamista tulee kuitenkin vielä edelleen vahvistaa ja verkostoa laajentaa.

Tavoitteet 2022–2025

VALTUUSTON SITOVA TAVOITTEET			
<i>Valtuustokauden tavoite 2022–2025</i>	<i>Tavoite ja -taso</i>	<i>Seurattavat mittarit</i>	<i>Vastuutaho</i>
KETTERÄ KEHITTÄJÄ			
1.1 Palveluverkko vastaa kuntalaisten tarpeita laadullisesti, alueellisesti ja määrällisesti	<p>Palveluverkon ajan-tasaisuuden seuranta ja vastaavuus tulevaisuuden tarpeisiin huomioiden palveluverkon saavutettavuus, yhteistyö ympäryskuntien kanssa palveluverkkoselvityksessä.</p> <p>Asiakkaiden arviointikyselyissä keskiarvo vähintään 3, jos käytössä on 4 portainen asteikko. Vastaava taso, mikäli käytössä jokin muu asteikko</p> <p>Vapaa-aikapalveluiden digitalisaation edistäminen</p>	<p>Asiakaskyselyt, palveluverkon kattavuus ja saavutettavuus, ennusteet asiakasmääristä</p> <p>Käyttäjämäärät</p>	<p>Opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut Kansalaisopisto</p> <p>Digitaalisten palveluiden käyttäminen lisääntyy</p>
HYVINVOIVA ARKI			
2.1 Virikkeellisen asuin- ja toimintaympäristön kehittäminen	<p>Tarvetta vastaava liikuntapaikkaverkosto ja lähiliikuntapaikkojen kehittäminen</p> <p>Monipuoliset ja kuntalaisten tarpeita vastaavat kirjasto- ja kulttuuripalvelut</p>	<p>Vapaa-aikapalveluiden käyttöä ja palveluntarjontaa kuvaavat mittarit, Liiteri: virkistys alueiden saavutettavuus</p> <p>ks. tulosalueen kohdalta</p>	<p>Vapaa-aikapalvelut</p> <p>ks. tulosalueen kohdalta</p>

VALTUUSTON SITOVAT TAVOITTEET			
Valtuustokauden tavoite 2022–2025	Tavoite ja -taso	Seurattavat mittarit	Vastuutaho
	<p>Koulunuorisotyön ja oppilaitosyhteis-työn kehittäminen</p> <p>Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmien muuttaminen osaamisperusteisiksi.</p> <p>Uusia osaamisperusteisiä/ opintopisteytettyjä kursseja aikuisille.</p>	<p>Kyselyt (mm. NuVa ja KNT) ja osallisuusmittarit</p> <p>Opetussuunnitelmat laadittu vuoden 2025 loppuun mennessä.</p> <p>Uusien kurssien määrä vähintään neljä.</p>	<p>Nuorisotoimi yhteistyössä HVA Opetuspalvelut</p> <p>Kansalaisopisto</p>
<p>2.1 Lasten ja nuorten terveen kasvun ja hyvän oppimisen mahdollistaminen</p>	<p>Perusopetuksen tuen uudistaminen vastaamaan muuttunutta perusopetuslakia</p> <p>Varmistetaan oppivelvollisuuden täysimääräinen toteutuminen</p> <p>Nykyisen oppimiskäsityksen mukaiset oppimisympäristöt kaikissa kouluissa ja varhaiskasvatuksessa</p> <p>Toimivat yhteistyörakenteet ja -käytännöt HVA:n suuntaan.</p>	<p>Tuen oppilasmäärät, tuen mitoitukset</p> <p>Oppivelvollisuuden suorittamisen mittarit</p> <p>Uudistettujen oppimisympäristöjen lkm</p> <p>Yhteistyörakenteiden lkm, opiskeluhuollon seurannan mittarit</p>	<p>Opetuspalvelut, varhaiskasvatuspalvelut</p>
<p>2.3 Kunnan palveluiden tuottaminen sisäilmaltaan terveellisissä ja turvallisissa tiloissa</p>	<p>Kaikki yksiköt toimivat sisäilmaltaan turvallisissa toimitiloissa viimeistään vuonna 2028</p>	<p>Rakentamishankkeiden edistyminen, sisäilmaltaan heikojen toimitilojen määrä</p>	<p>Opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut, kansalaisopisto, kirjasto</p>

Tavoitteiden riskiarviot

Pätevän henkilöstön saatavuus on haaste tietyssä tehtävissä. Mikäli ei saada rekrytoitua kelpoista henkilöstöä, voi tällä olla vaikutusta palvelun laatuun.

Palvelualueen useissa toimitiloissa on sisäilmaongelmia. Näistä tiloista toiminta on siirretty pääsääntöisesti muihin tiloihin. Osassa ongelmallisia tiloja toiminta kuitenkin vielä jatkuu.

Käytössä olevat resurssit vs. palveluntarve ja niiden yhteensovittaminen.

HVA:n rekrytointivaikeudet voivat heijastua lasten ja nuorten hyvinvointiin.

Perusopetuslain tuen muutokset tulevat voimaan erittäin nopealla aikataululla, jolloin kuntiin jää vain vähän aikaa valmistautua muutokseen.

Tuloslaskelma 2025

Sisältää valtuustoon sitovana seuraavat tulosalueet:

Tulosalue	Toimintamenot	Toimintatulot	Toimintakate
Opetuspalvelut			
Varhaiskasvatuspalvelut			
Kansalaisopisto			
Kirjasto			
Liikuntapalvelut			
Nuoriso- ja kulttuuripalvelut			
Sitovuustaso yhteensä	-58 334 857	2 702 049	-55 632 808

Keskeiset talouden muutokset

Tulot

- Varhaiskasvatuksen asiakasmaksu ..... - 92 000 €
- Kotikuntakorvaukset ..... + 474 000 €
- Liikuntatilojen vuokrat ..... + 26 000 €
- Tuet ja avustukset ..... - 132 000 €

Menot

- Henkilöstökulut ..... + 730 000 €
  - josta vuoden -25 palkankorotukset ..... + 740 000 €
  - josta henkilöstösäästöt ja -vähennykset ..... - 320 000 €
  - josta perusopetuksen lakimuutokset ..... +110 000 €
- Ulkoiset palveluostot ..... + 185 000 €
  - josta asiakaspalveluiden ostot ..... + 107 000 €
  - josta koulukuljetukset ..... + 67 000 €
- Avustukset ..... - 94 000 €
  - josta lasten hoidon tuet ..... - 80 000 €
- Ulkoiset vuokrat ..... + 272 000 €
  - josta rakennusten vuokrat ..... + 206 000 €
  - josta laitteiden vuokrat ..... + 72 000 €
- Sisäiset toimintakulut ..... + 761 000 €
  - josta sisäiset atk-palvelut ..... + 100 000 €
  - josta huoneistopalvelumenot ..... + 455 000 €
  - josta pääomamenot ..... + 153 000 €

Tuloslaskelma Sivistyslautakunta

	TP 2023	TA 2024	MB 2024	TA 2025	m%	TS 2026	TS 2027
Myyntituotot (ulk)	981 632	769 894	769 894	1 251 962	63 %	1 251 962	1 251 962
Myyntituotot (sis)	39 679	45 900	45 900	45 800	0 %	45 800	45 800
Maksutuotot	1 044 213	994 750	1 039 750	942 500	-9 %	942 500	942 500
Tuet ja avustukset	1 131 353	504 423	504 423	372 655	-26 %	372 655	372 655
Vuokratuotot (ulk.)	31 559	35 660	47 072	73 732	57 %	73 732	73 732
Muut toimintatuotot	17 928	2 200	2 200	15 400	600 %	15 400	15 400
Toimintatuotot	3 246 365	2 352 827	2 409 239	2 702 049	12 %	2 702 049	2 702 049
Henkilöstökulut	-30 736 769	-30 464 865	-29 808 607	-30 531 800	2 %	-30 891 304	-31 644 464
Palvelujen ostot	-6 905 770	-6 865 053	-6 855 953	-7 041 354	3 %	-7 505 354	-7 565 424
Sisäiset palvelujen ostot	-6 285 204	-6 227 902	-6 227 902	-6 380 798	2 %	-6 403 675	-6 345 114
Ostot tilikauden aikana (ulk.)	-1 394 534	-1 413 048	-1 398 148	-1 363 895	-2 %	-1 363 895	-1 394 855
Avustukset	-1 152 007	-1 129 810	-1 079 810	-985 410	-9 %	-985 410	-985 410
Muut toimintakulut (ulk.)	-4 508 544	-4 583 031	-4 583 031	-4 854 013	6 %	-5 798 013	-5 948 013
Muut toimintakulut (sis.)	-6 774 922	-6 569 932	-6 569 932	-7 177 587	9 %	-7 177 587	-7 177 587
Toimintakulut	-57 757 750	-57 253 641	-56 523 383	-58 334 857	3 %	-60 125 238	-61 060 867
Toimintakate	-54 511 385	-54 900 814	-54 114 144	-55 632 808	3 %	-57 423 189	-58 358 818
Poistot ja arvonalentumiset	-463 313	-487 612	-487 612	-538 239	10 %	-810 012	-904 473
Vyörytystulot	403 220	0	0	0	0 %	0	0
Vyörytysmenot	-403 220	0	0	0	0 %	0	0

Opetuspalvelut

Sitovuus: sivistyslautakunta, brutto (informatiivinen valtuustoon nähden)

Vastuuhenkilö: sivistysjohtaja Antti Jokikokko

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen keskeisenä tavoitteena on luoda mahdollisuudet hyvään opimiseen ja itsensä elinikäiseen kehittämiseen. Perusopetus ja lukiokoulutus tarjoavat lapselle ja nuorelle mahdollisuuden suorittaa oppivelvollisuus ja kehittää itseään.

Sisäilmaongelmien ratkaiseminen ja modernit oppimisympäristöt

Koulujen sisäilmaongelmien ratkaiseminen on yksi osa parantaa palvelun laatua ja lisätä kunnan houkuttelevuutta lapsiperheiden asuinpaikkana. Vuoden 2025 aikana (arvio loka-marraskuu) valmistuu Ahmon koulukeskuksen ensimmäinen vaihe ja Siilinlahden uusi koulu. Ahmon koulukeskuksen toinen vaihe valmistuu vuoden 2028 aikana.

Talousarviovuoden aikana jatketaan Suininlahden koulun ja Kasurilan koulun rakentamishankkeiden tarveselvityksen laatimista. Tavoitteena on, että valtuusto voi tehdä asioissa investointipäätöksen vuoden 2025 aikana.

Talousarviossa on varauduttu olemassa olevien väistötilojen vuokriin ja vuokran korotuksiin, mutta ei uusiin väistötiloihin. Lisäksi talousarviossa on varauduttu Vuorelan koulun kiinteistöveeroon, aikaisemmin tämä summa on ollut budjetoituna keskushallinnossa.

Yksi keino varmistaa hyvän oppimisen edellytykset on muuntuvat oppimisympäristöt, jotka tukevat toiminnallisuutta. Oppimisympäristöjen kehittämistä tehdään ennen kaikkea siinä yhteydessä, kun suunnitellaan ja otetaan käyttöön uusia tiloja. Lisäksi uusitaan koulujen vanhenevaa kalustoa. Investointiossa sisältää määrärahan koulujen vanhenevan kaluston uusimiseen sekä uuden koulukeskuksen ja Siilinlahden koulun kalustamiseen. Uusien koulujen ICT- ja AV-laitteet on tarkoitus hankkia leasing-laitteina ja tätä varten on talousarviossa varaus.

Digitaalisten palveluiden (esim. laitteet, sovellukset ja oppimisympäristöt) käyttöä osana kasvatusta, opetusta ja oppimista kehitetään vastaamaan valtakunnallisia linjauksia, kuten opetus- ja kulttuuriministeriön Uudet lukutaidot - kehittämisohjelmaa. Tavoitteena on, että lapset ja nuoret saavuttavat yhdenvertaiset ja riittävät digitaidot, jotta heillä on valmiudet toimia yhteiskunnassa digitaalisten palveluiden aktiivisina ja tuottajina. Tämän tavoitteen toteuttamiseksi henkilöstön digi- ja tietoturvaosaamista päivitetään valtakunnallisten linjausten mukaisesti.

Lakimuutosten vaikutus toimintaan ja talouteen

Perusopetuksessa annettavan opetuksen vähimmäistuntimäärästä säädetään valtioneuvoston asetuksella. Asetukseen on tehty kaksi muutosta. Asetusta on muutettu elokuusta 2024 lähtien niin, että yläkoulun ruotsin kielen vähimmäistuntimäärää on kasvatettu. Koska Siilinjärvellä opetusta annetaan kaikissa aineissa asetuksen mukainen minimiintuntimäärä, on yläkoulun oppilaan opetustuntimäärää korotettu lukuvuodesta 2024–25 lähtien. Korotuksen täysimääräinen kustannusvaikutus näkyy vasta vuonna 2025. Muutos lisää opetuksen kustannuksia vuonna 2025 noin 51 000 euroa.

Uusin tuntijakoasetuksen muutos tulee voimaan 1.8.2025. Tällä muutoksella lisätään alakoulun tuntimäärää. Tuntimäärän lisäys kohdistuu äidinkielen ja matematiikan opetukseen. Tuntijaon muutoksen kustannukset vuoden 2025 osalta ovat noin 31 000 €. Koska muutos tulee voimaan vasta 1.8. kustannukset eivät realisoidu kokonaisuudessaan vielä vuonna 2025. Muutoksen kustannusvaikutus tulee olemaan kokonaisuudessaan noin 75 000 €/vuosi.

Hallitus on antanut eduskunnalle 23.9.2024 käsiteltäväksi perusopetuslain muutoksen, jolla muutetaan perusopetuksessa oppilaalle annettavaa tukea. Eduskunta käsittelee lakimuutoksen ns. budjettilakina joulukuussa 2024 ja lain on tarkoitus tulla voimaan 1.8.2025. Välittömästi eduskunnan käsittelyn jälkeen Opetushallitus aloittaa opetussuunnitelman perusteiden laatimisen, joiden perusteella lain toimeenpano kunnissa toteutetaan. Opetussuunnitelman perusteet valmistuvat talven 2025 aikana. Koulutuksenjärjestäjälle jää näin ollen erittäin lyhyt aika valmistautua mittavaan muutokseen. Lakimuutoksella luodaan uusi perusopetuksen tuen rakenne. Lisäksi lakimuutos sisältää määrällistä mitoitusta tuen antamiseen ja opetusryhmien muodostamiseen. Siilinjärven perusopetuksessa ei kaikilta osin yllätä mitoituksen määräämiin lukuihin, vaan tuen antamista joudutaan lisäresurssimaan. Talousarvion laadinnan näkökulmasta on haastavaa, että lakimuutos hyväksytään eduskunnassa vasta joulukuussa. Näin ollen mahdollisia eduskuntakäsittelyssä tulevia muutoksia ei voida huomioida talousarviossa. Tämänhetkisen arvion mukaan tuen muutos tulee lisäämään kunnan kustannuksia vuositasolla noin 150 000 €. Vuodelle 2025 lisäkustannuksia tulee noin 28 000 €.

Oppilasmäärän kehitys ja sen vaikutus talouteen

Siilinjärven peruskouluissa on lukuvuonna 2024–25 peruskoululaisia 2719 oppilasta. Edellisenä lukuvuonna perusopetuksessa oli oppilaita 2781 ja 3 perusopetukseen valmistavassa opetuksessa olevaa oppilasta. Yhteensä oppilasmäärä oli 2784. Lukuvuonna 2025–26 peruskoululaisia on arviolta 2642. Syntyvyyden pitkään jatkunut alhaisuus on siis alkanut vaikuttamaan myös perusopetuksen oppilasmäärään. Oppilasmäärän pienentyessä on vähennetty perusopetuksen yleisopetuksen opetusryhmiä. Lukuvuotena 2024–25 on kaksi yleisopetuksen ryhmää vähemmän, kuin edellisenä lukuvuotena. Yleisopetuksen ryhmien määrä vähenee myös syksyllä 2025 kahdella ryhmällä. Vuodelle 2025 tulee säästöä opetusryhmien vähenemistä noin 110 000 €.

Lukiolaisia on lukuvuonna 2024–25 222 opiskelijaa. Lisäksi aineopiskelijoita on neljä. Edellisenä lukuvuonna opiskelijoita oli 213 ja aineopiskelijoita oli yksi. Lukion opiskelijamäärä on laskenut voimakkaasti viimeisten vuosien aikana, mutta nyt näyttää sille, että lukion opiskelijamäärän lasku on pysähtynyt ja opiskelijamäärä kasvaa. Opiskelijamäärän kasvattamiseksi on tehty lukiossa suunnitelmallista työtä. Tätä työtä jatketaan myös vuonna 2025.

Tuen oppilasmäärien kehitys sekä tukitoimenpiteet

Peruskoululaisten oppimisen tuki jaetaan tällä hetkellä yleiseen, tehostettuun ja erityiseen tukeen. Edellä selostetulla lakimuutoksella on tarkoitus luopua tästä jaottelusta 1.8.2025. Tilalle tulee ryhmäkohtaiset tukimuodot ja yksilökohtaiset tukitoimet. Lakimuutoksen tavoitteena on siirtää tuen painopistettä varhaiseen ja ennaltaehkäisevään suuntaan. Nykyisen lain aikana tässä ei ole onnistuttu. Tehostettua ja erityistä tukea saavien oppilaiden määrä on kasvanut niin koko Suomessa, kuin Siilinjärvellä. Siilinjärven perusopetuksen oppilaista saa syksyllä 2024 tehostettua tukea 15,6 % (2023 15,0 %, 2022 14,4 %, 2021 13,9 % 2020 13,6 %, 2019 13,0 %, 2018 12,3 %) ja erityistä tukea 9,8 % oppilaista (2023 10,0 %, 2022 10,4 % 2021 10,0 % 2020 9,4 %, 2019 ja 2018 9,1 %).

Tuen järjestämisen näkökulmasta erityisen tuen oppilaat eivät muodosta yhtenäistä ryhmää. Erityisen tuen oppilaiden osalta vaikeimmin vammaisten pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaiden määrä on kasvanut. Nämä oppilaat tarvitsevat henkilökohtaista koulunkäynnin ohjaajan palvelua, jotta heidän koulunkäyntinsä onnistuu. Tästä syystä koulunkäynnin ohjaajien määrää vammaisopetuksessa on jouduttu kasvattamaan.

Perusopetuslain muuttaminen tuen osalta tulee vaatimaan koulutuksenjärjestäjiltä uudenlaista toimintatapaa. Opetushallituksen annettua opetussuunnitelman perusteet, tulee koulutuksenjärjestäjien laatia niiden pohjalta koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelma, jossa kuvataan, miten tuki kunnassa järjestetään muuttuneen lainsäädännön mukaisesti. Muutos tulee vaatimaan mm. opetushenkilöstön koulutustautumista sekä uusien toimintakäytänteiden haltuunottoa.

Muut keskeiset talouden muutokset

Opetuspalveluissa toimintatuottojen arvioidaan kasvavan, mikä johtuu pääosin kotikuntakorvausten lisääntymisestä. Hanketulojen arvioidaan pienentyvän. Hanketulojen pienentyminen johtuu siitä, että nykyisen hallituskauden aikana hankkeiden rahoitusta on leikattu. Iltapäivätoiminnan maksutuoton arvioidaan laskevan, koska oppilasmäärän laskiessa toiminnassa on aikaisempaa vähemmän asiakkaita. IP-maksuihin ei esitetä korotusta.

Opetuspalveluiden ulkoiset toimintamenot kasvavat noin 1 091 000 euroa. Kasvu kohdistuu ennen kaikkea henkilöstökuluihin (739 000 €). Henkilöstökuluja kasvattaa sovitut palkankorotukset, palkan sivukuluprosentin kasvu ja edellä selostetut lakimuutokset. Yleisopetuksen ryhmien vähentäminen ja hankkeiden väheneminen laskevat osaltaan henkilöstökuluja.

Ulkoisten palveluiden ostoon varattu määräraha kasvaa noin 205 000 €. Merkittävin kasvu kohdistuu koulukuljetuksiin sekä kotikuntakorvauksiin.

Vuokriin varattu määräraha kasvaa noin 177 000 eurolla. Vuokratustannuksissa kasvaa niin rakennusten kuin laitteiden vuokrat. Rakennusten vuokrien kohoaminen johtuu olemassa olevien tilojen vuokrahintojen indeksitarkistuksista sekä Vuorelan koulun kiinteistöverosta, jota ei ole aikaisemmin maksettu opetuspalveluista. Laitevuokria nostaa uusien koulujen ICT- ja AV-laitteiden hankinnat, jotka on tarkoitus toteuttaa leasing-hankintoina.

Oppilasmäärät vuosittain

Vuosi	Vuosiluokat 1–6	Vuosiluokat 7–9	Joista erityisopetusoppilaita*	Lukio
2010	1820	925	246	306
2015	1800	935	243	273

2020	1861	897	259	307
2021	1830	924	276	276
2022	1832	933	288	231
2023	1851	930	276	213
2024	1811	908	265	222
2025	1741	901	260	230
2027	1589	892	400	230
2030	1496	844	390	230
2033	1482	730	380	220
2035	1429	736	370	220

* erityisen tuen oppilaat, 1.8.2026 alkaen tilastointitapa muuttuu, koska lainsäädäntö muuttuu.

Henkilöstö

Henkilötyövuodet	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Kokonaishenkilöstö		297	299	297	295
Vanhuuseläketapahtumat		5	6	6	8
Eläköityvien korvausrekrytoinnit		3	4	4	6

Tavoitteet 2022–2025 ja toimenpiteet 2025

SIVISTYSLAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET			
<i>Tavoitteet 2022–2025</i>	<i>Toimenpiteet 2025</i>	<i>Mittari</i>	<i>Tavoitetaso</i>
Oikein mitoitettu ja alueellisesti kattava kouluverkko, joka vastaa laadullisesti kuntalaisten tarpeita	<p>Palveluverkkoselvityksen koulukohtaisten oppilasennusteiden päivittäminen, yhteistyö palveluverkkotarkastelussa ympäryskuntien kanssa</p> <p>Koulukohtaisten oppilasmäärien muutosten hallinta, henkilöstöresurssien sopeuttaminen muutokseen</p> <p>Opetuspalveluiden arviointikyselyn toteuttaminen</p>	<p>Kaikilla opetusryhmillä on asianmukaiset opetustilat nyt ja tulevaisuudessa. Kaikki opetustilat ovat käytössä.</p> <p>Työntekijäresurssi kohdennettu tarvetta vastaavasti.</p> <p>Tilastot perusopetuksen saavutettavuudesta</p> <p>Opetuspalveluiden arviointikysely</p>	<p>Tarkistaminen tehty. Henkilöstöresurssi, kouluverkko ja koulujen tilat vastaavat oppilasmäärää ja -ennusteita. Monikunnallinen palveluverkkoselvitys valmistuu.</p> <p>Opetuksen saavutettavuus on vähintään samaa tasoa kuin Pohjois-Savossa keskimäärin.</p> <p>Arviointikyselyn tulos vähintään 3 neliporraisella asteikolla.</p>
Perusopetuksen tuen uudistaminen vastaamaan muuttunutta perusopetuslakia	Opetussuunnitelman päivittäminen tuen rakenteen osalta. Tavoitteena ennaltaehkäisyn korostaminen ja hyvän	<p>Ennalta ehkäisevän oppimisen tuen ja yksilökohtaisten tukitoimien määrä.</p> <p>Koulutukseen osallistuminen.</p>	<p>Päivitetty opetussuunnitelma hyväksytty kesäkuuhun 2025 mennessä.</p> <p>Ennalta ehkäisevän tuen määrä</p>

Tavoitteet 2022–2025	Toimenpiteet 2025	Mittari	Tavoitetaso
	oppimisen mahdollistaminen. Henkilöstön kouluttaminen.		vähintään lakisääteisen mitoituksen mukainen. Koko perusopetuksen henkilöstö osallistunut koulutukseen.
Oppivelvollisuuden toteutuminen osana ennaltaehkäisevää työtä	Koulupudokkuuden ehkäisy, varmistetaan, että kaikki suorittavat oppivelvollisuuden	Ilman perusopetuksen päättötodistusta jäävien oppilaiden määrä. Koulupaikkamääräysten antaminen	Kaikki oppilaat suorittavat perusopetuksen. Koulupaikkamääräyksiä ei tarvitse antaa.
Sisäilmahankkeiden toteuttaminen ja oppimisympäristöjen kehittäminen	Ahmon koulukeskuksen 1. vaihe ja Siilinlahden koulu valmistuvat vuoden -25 aikana. Uusien rakennusten kalustaminen. Tarveselvityksen laatiminen Kasurilan ja Suininlahden koulujen rakennushankkeissa.	Hankkeiden eteneminen.	Uudistamisessa edetään valtuuston hyväksymän suunnitelman mukaisesti. Kalustamisessa huomioitu kustannustehokkuus ja oppimisympäristöjen kehittäminen. Tarveselvitys valmistuu vuonna 2025.
Opiskeluhuollon toimivuus muuttuneessa toimintaympäristössä	Luodaan hyvinvointialueen kanssa toimivat käytännöt opiskeluhuollossa	Toteutuneet toimintarakenteet	Opiskeluhuoltoon ei muodostu toimintaa haittaavia rajapintoja

Informatiiviset tunnusluvut

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Valtuuston hyväksymät tavoitteet					
Opettajien lukumäärä	224	222	216	214	212
Kustannukset euroa / oppilas					
- peruskoulu	7818*	7 582*	7 834*	7 834*	7 834*
- lukio	7515*	7 610*	7 838*	7 838*	7 838*
Sairauspoissaolopäivät / henkilö	12,73	9	10	10	10
Opetustunnit peruskoulussa	180 603	178 501	182 806	182 806	182 806
Opetustunnit lukiossa	11 312	10 582	10 080	10 080	10 080
Peruskoulun päättäneet	301	300	307	292	308
Lukion päättäneet	67	72	63	63	63
Lukion keskeyttäneet	17	18	15	15	15
Lautakunnan hyväksymät tavoitteet					
Oppilaita peruskoulussa, joista vieraskuntalaisia	2 781	2 781	2642	2 552	2481
Opiskelijoita lukiossa, joista vieraskuntalaisia	55	76	70	70	70
	213	207	220	230	230
	56	52	38	38	38
Kuljetusoppilaat	714	714	718	718	718

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Peruskoulun tuntikehys / oppilas	1,74	1,71	1,81	1,81	1,81
Lukion tuntikehys/opiskelija	1,8	1,64	1,62	1,62	1,62

* Ei sisällä sisäisiä eriä.

Keskeiset talouden muutokset

Tulot

Kotikuntakorvaukset	+ 474 000 €
Avustukset (hanketulot)	- 131 000 €

Menot

• Henkilöstökulut	+ 739 000 €
○ josta palkankorotus	+ 440 000 €
○ josta lakimuutosten vaikutukset	+ 110 000 €
○ josta lisäresurssi ohjaukseen	+ 137 000 €
○ josta perusopetusryhmien vähennys	- 113 000 €
• Ulkoiset palvelujen ostot	+ 205 000 €
○ josta koulukuljetukset	+ 92 000 €
○ opetuspalveluiden ostot	+ 117 000 €
• Ulkoiset vuokrat	+ 177 000 €
○ josta rakennusten ja huoneistojen vuokrat	+ 127 000 €
○ josta laitteiden vuokrat	+ 52 000 €
• Sisäiset toimintakulut	+ 425 000 €

Tuloslaskelma

Opetuspalvelut

	TP 2023	TA 2024	MB 2024	TA 2025	m%	TS 2026	TS 2027
Myyntituotot (ulk.)	781 753	620 284	620 284	1 118 773	80 %	1 118 773	1 118 773
Maksutuotot	123 255	128 250	128 250	125 000	-3 %	125 000	125 000
Tuet ja avustukset	432 973	213 190	213 190	82 090	-61 %	82 090	82 090
Vuokratuotot (ulk.)	620	0	0	0	0 %	0	0
Muut toimintatuotot	25	0	0	0	0 %	0	0
Toimintatuotot	1 338 627	961 724	961 724	1 325 863	38 %	1 325 863	1 325 863
Henkilöstökulut	-17 790 944	-17 969 219	-17 578 867	-18 317 808	4 %	-18 553 818	-19 009 877
Palvelujen ostot	-2 059 181	-1 984 893	-1 984 893	-2 190 337	10 %	-2 654 337	-2 692 762
Sisäiset palvelujen ostot	-3 543 690	-3 578 392	-3 578 392	-3 706 822	4 %	-3 717 637	-3 689 302
Ostot tilikauden aikana (ulk.)	-860 740	-826 622	-826 622	-810 329	-2 %	-810 329	-828 723
Avustukset	-146 691	-160 100	-150 100	-135 100	-10 %	-135 100	-135 100
Muut toimintakulut (ulk.)	-2 864 605	-2 988 624	-2 988 624	-3 166 662	6 %	-4 110 662	-4 260 662
Muut toimintakulut (sis.)	-4 428 110	-4 256 748	-4 256 748	-4 552 829	7 %	-4 552 829	-4 552 829
Toimintakulut	-31 693 961	-31 764 598	-31 364 246	-32 879 887	5 %	-34 534 712	-35 169 255
Toimintakate	-30 355 334	-30 802 874	-30 402 522	-31 554 024	4 %	-33 208 849	-33 843 392
Poistot ja arvonalentumiset	-137 051	-107 507	-107 507	-82 502	-23 %	-337 384	-380 737
Vyörytystulot	403 220	0	0	0	0 %	0	0
Vyörytysmenot	-403 220	0	0	0	0 %	0	0

Varhaiskasvatuspalvelut

Sitovuus: sivistyslautakunta, brutto (informatiivinen valtuustoon nähden)

Vastuuhenkilö: varhaiskasvatusjohtaja Sinikka Hyvärinen

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Varhaiskasvatuksen asiakasmäärä laskee edelleen, koska kouluun lähtevän esiopetusikäluokan tilalle tulee aina pienempi syntyneiden ikäluokka. Varhaiskasvatuksen kysyntää on kuitenkin vaikea ennustaa luotettavasti, koska työllisyys, opiskelijat ja erityisesti lapsiperheiden muuttoliike tuovat siihen muutoksia. Lisäksi asiakasmaksujen pieneneminen vaikuttaa siihen, että perheet käyttävät varhaiskasvatuspalveluja entistä enemmän. Siilinjärvellä varhaiskasvatuksen palveluja käyttää noin 85 % 1–6-vuotiaiden ikäluokasta, luku on koko Suomen keskiarvoa huomattavasti korkeampi.

Asiakasmaksutuotot pienenevät asiakasmäärien vähentyessä, lisäksi jokavuotinen asiakasmaksujen valtakunnallinen uudistus laskee tulokertymää, koska maksujen tuloajoja nostetaan indeksisidonnaisesti ja entistä useampi perhe saa maksuttoman varhaiskasvatuksen.

Elokuussa 2022 varhaiskasvatuslain päivityksessä määriteltiin lapsen kolmitasoinen tuki esi- ja perusopetusta mukaillen. Lasten yleisen tuen tukipalveluista, tehostetusta ja erityisestä tuesta tehdään hallinnollinen päätös. Tuen lainmukainen toteuttaminen voi tarkoittaa edelleen vuodelle 2025 lisähenkilöstöä tai määräaikaista ryhmäkoon pienennystä niissä lapsiryhmissä, joissa on esim. useita tuen lapsia. Tukea saavien/ tarvitsevien lasten määriä on vaikea ennustaa.

Siilinkosken päiväkotia otettiin käyttöön viisiryhmäisenä päiväkotina elokuussa 2024. Samalla sulkeutui Leppäkaarten päiväkotia ja Leppäkaarten päiväkodin esiopetusviipale. Päiväkotia Pilvilinnassa on ainakin kevään 2025 yksi lapsiryhmä vähemmän kuin aiemmin, johtuen lasten määrän vähenemisestä. Vuorelan päiväkodin esiopetusryhmät Kunnanpaikan tiloissa lakkautettiin kesällä 2024.

Omassa kodissa työskentelevien perhepäivähoitajia on keväällä 10 ja 1.8.2024 alkaen 9. Varahoidossa työskentelee kaksi perhepäivähoitajaa.

Yksityiset päiväkodit jatkavat entisillä toimipisteillä ja lapsiryhmillä.

Yksityistä perhepäivähoitoa tuetaan lakisääteisellä yksityisen hoidon tuella ja harkinnanvaraisella kuntalisällä tai palvelusetelillä. Kunnassa työskentelee kaksi yksityistä perhepäivähoitajaa yksityisen hoidon tuella ja viisi perhepäivähoitajaa palvelusetelillä. Lisäksi kunnassa on yksi yksityinen ryhmäperhepäiväkotia palvelusetelillä.

Yksityisen varhaiskasvatuksen hoitopäivän hinta on tilinpäätöksestä 2023 laskettuna 58 €/hoitopäivä ja kunnallisessa varhaiskasvatuksessa 64 €/hoitopäivä. Kunnallisen varhaiskasvatuksen hinta sisältää myös vuorohoidon.

Varhaiskasvatuksen asiakkaiden ja henkilöstön käytössä olevan ohjelmiston uudistusta jatketaan vuoden 2024 aikana. Tavoitteena on entistä helpommat ja asiakas- sekä henkilöstöystävällisemmät käyttöliittymät.

Kunnallisessa varhaiskasvatuksessa on painotusalueena 2025–2026 toiminnan arviointi ja toimintaympäristöjen kehittäminen. Varhaiskasvatussuunnitelmissa painotetaan lisäksi leikkiä, pedagogiikkaa ja laaja-alaista osaamista. Varhaiskasvatuksen laadunarvioinnissa henkilöstön osalta on käytössä valtakunnallista Valssi-arviointijärjestelmää.

Henkilöstö

Henkilötyövuodet	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Kokonaishenkilöstö	238	231	221	220	219
Vanhuuseläketapahtumat	5	2	3	4	5
Eläköityvien korvausrekrytoinnit	4	0	2	4	4

Tavoitteet 2022–2025 ja toimenpiteet 2025

SIVISTYSLAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET			
<i>Tavoitteet 2022–2025</i>	<i>Toimenpiteet 2025</i>	<i>Mittari</i>	<i>Tavoitetaso</i>
Päiväkoti – ja perhepäivähoitopaikkojen saatavuus vastaa lapsiperheiden tarpeita laadullisesti, alueellisesti ja määrällisesti	Varhaiskasvatuksen palveluverkko-selvityksen päivittäminen Asiakaskyselyjen toteuttaminen Yksityisen ja kunnallisen palvelutuotannon suhdelukujen vertailu, niin että molempia on tarjolla riittävästi	Varhaiskasvatuspaikkoja on riittävästi eri alueilla Asiakaskyselyt Yksityinen / kunnallinen %	Asiakaskyselyissä saatavuuteen ja toimintamuotoihin liittyvien vastausten keskiarvo vähintään 3 Yksityinen 28 % ja kunnallinen 72 %
Varhaiskasvatuspalvelujen sähköinen asiointi toimii kaikilla tasoilla (asiakkaat, henkilöstö)	Ohjelmistopäivitys vuonna 2024	Digitaalisia asiakaspalveluja käyttävien perheiden määrä % asiakkaista	100 % asiakkaista käyttää sähköisiä palveluja
Varhaiskasvatuksen tuen mallien kehittäminen	VakaTuki hankkeessa mallinnettujen uusien toimintamallien edelleen kehittäminen Tuen prosessit saadaan toimiviksi Perheiden voimavarojen tukeminen	Tuen vaikuttavuuden arviointi (opinnäytetyönä) Varhaiskasvatuksen tuen päätösten määrä/kokonaislapsimäärä Varhaiskasvatuksen sosionomien (perheohjaajien) perheasiakkuudet/vuosi	Hankkeessa syntyneet toimintamallit jäävät pysyviksi Jokainen lapsi on saanut tarvitsemansa tuen Perheitä yli 30 vuodessa / sosionomi

Tavoitteet 2022–2025	Toimenpiteet 2025	Mittari	Tavoitetaso
Oppimisympäristön kehittäminen	Kansallisessa laadunarviointijärjestelmä Valssissa keskitytään oppimisympäristöjen ja leikin arviointiin	Uudistettujen oppimisympäristöjen lukumäärä/vuosi	Uudistamisessa edetään valtuuston hyväksymän suunnitelman mukaisesti
Lasten tunne – ja vuorovaikutustaitojen vahvistuminen	Henkilöstön kouluttautuminen ko. aiheeseen	Koulutuksien määrä / vuosi	Henkilöstön osaaminen vahvistuu ja tietoa jaetaan koko varhaiskasvatukseen

Informatiiviset tunnusluvut

Lautakunnan hyväksymät tavoitteet	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
1–6-vuotiaiden määrä	1325	1288	1220	1210	1200
Lapsia % varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa	86	88	88	88	87
Lapsia kunnallisissa päiväkodeissa	828	808	775	770	770
Lapsia kunnallisessa perhepäivähoidossa	44	40	36	36	32
Lapsia yksityisessä varhaiskasvatuksessa	306	290	260	260	260
Lapsia esiopetuksessa (sis. päiväk. lapsimäärään)	257	260	210	190	200
Lapsia vuorohoidossa (sis. päiväk. lapsimäärään)	46	35	30	30	30
Päiväkotien täyttöaste % (keskiarvo vuodelta)	91	94	93	93	93

Keskeiset talouden muutokset

Varhaiskasvatuksen menojen kasvu kohdistuu vuokriin (ulkoiset ja sisäiset toimintakulut), joihin varattu määräraha kasvaa yhteensä noin 250 000 €. Rakennusten vuokrien kohoaminen johtuu olemassa olevin tilojen vuokratilojen indeksikorotuksista sekä Toivalan päiväkodin kiinteistöverosta, jota ei ole aiemmin maksettu varhaiskasvatuspalveluista.

Varhaiskasvatuksen henkilöstökulut puolestaan laskevat, koska Kunnanpaikan ryhmät suljettiin, avoin päiväkotitoiminta suljettiin ja Pilvilinnassa on yksi lapsiryhmä vähemmän. Lisäksi yksi perhepäivähoitaja jää eläkkeelle kesällä 2025. Henkilöstökulujen säästöjä pienentävät sovitut palkankorotuksen, palkan sivukuluprosentin kasvu ja mahdolliset lisähenkilöt toteuttamaan lasten tuen tarpeita.

Avustuksissa lasten kotihoidon tuen menot pienenevät noin 80 000 €, johtuen syntyvien ikäluokkien pienemisestä ja siitä, että lapset ovat jo alle 1 vuotiaista varhaiskasvatuksen palveluissa.

Tulot

- Asiakasmaksut ..... - 92 000 €
- Avustukset (hanketulot) ..... - 79 000 €

Menot

- Henkilöstökulut ..... - 84 000 €
- Kotihoidontuet ..... - 80 000 €
- Ulkoiset vuokrat ..... + 102 000 €
- Sisäiset kulut ..... + 219 000 €

Tuloslaskelma

Varhaiskasvatuspalvelut

	TP 2023	TA 2024	MB 2024	TA 2025	m%	TS 2026	TS 2027
Myyntituotot (ulk)	163 890	112 700	112 700	93 499	-17 %	93 499	93 499
Myyntituotot (sis)	1 980	0	0	0	0 %	0	0
Maksutuotot	747 084	684 000	724 000	632 000	-13 %	632 000	632 000
Tuet ja avustukset	394 642	79 433	79 433	5 558	-93 %	5 558	5 558
Muut toimintatuotot	50	0	0	0	0 %	0	0
Toimintatuotot	1 307 646	876 133	916 133	731 057	-20 %	731 057	731 057
Henkilöstökulut	-10 525 901	-9 981 047	-9 755 587	-9 672 421	-1 %	-9 826 551	-10 065 964
Palvelujen ostot	-4 136 347	-4 184 983	-4 184 983	-4 130 998	-1 %	-4 130 998	-4 138 852
Sisäiset palvelujen ostot	-2 351 660	-2 350 973	-2 350 973	-2 326 733	-1 %	-2 335 622	-2 312 334
Ostot tilikauden aikana (ulk.)	-204 584	-226 186	-226 186	-204 310	-10 %	-204 310	-208 948
Avustukset	-927 360	-890 000	-850 000	-770 000	-9 %	-770 000	-770 000
Muut toimintakulut (ulk.)	-1 247 212	-1 142 828	-1 142 828	-1 240 577	9 %	-1 240 577	-1 240 577
Muut toimintakulut (sis.)	-1 296 113	-1 329 094	-1 329 094	-1 572 334	18 %	-1 572 334	-1 572 334
Toimintakulut	-20 689 176	-20 105 111	-19 839 651	-19 917 373	0 %	-20 080 392	-20 309 009
Toimintakate	-19 381 530	-19 228 978	-18 923 518	-19 186 316	1 %	-19 349 335	-19 577 952
Poistot ja arvonalentumiset	-21 765	-62 715	-62 715	-103 298	65 %	-106 310	-107 818

Kansalaisopisto

Sitovuus: sivistyslautakunta, brutto (informatiivinen valtuustoon nähden)

Vastuuhenkilö: rehtori Anita Heino

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Kansalaisopistot ovat Suomessa suurin vapaata sivistystyötä tekevä oppilaitosmuoto. Kansalaisopistotoiminta edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta, osallisuutta ja kestäväen elämäntavan muutoksen aikaansaamista yhteiskunnassa. Kansalaisopisto on yksi kunnan vetovoimaa lisäävistä vapaa-aikapalveluiden toteuttajista.

Tutkimustulosten mukaan kansalaisopisto tuottaa opiskelijalle opittujen asioiden lisäksi laajempiakin hyötyjä, kuten luovuutta, hyvinvointia, itseluottamusta, uutta arkeen tai työhön liittyvää osaamista ja ystävyyssuhteita. Toiminnalla on tutkitusti elämänlaatua parantava vaikutus myös ekososiaalisen sivistyksen näkökulmasta. Epävakaan maailmantilanteen aikana on tärkeää huolehtia eri-ikäisten kansalaisten mielenterveydestä, yhteisöllisyyden edistämisestä ja yksinäisyyden ehkäisemisestä. Kansalaisopistoihin suunnatut koulutusinvestoinnit palautuvat rahassakin mitattuina kuntaan moninkertaisina takaisin.

Siilinjärven kunnan toiminta-ajatuksena on toimia ketteränä kehittäjänä kuntalaisille tarjottavissa palveluissa, turvata hyvinvoivaa arkea ja edistää elinvoimaista ympäristöä. Kansalaisopiston kurssitarjonnalla voidaan tukea kunnan strategisia päämääriä ajankohtaisella, hyvinvointia edistävällä ja saavutettavalla kurssitarjonnalla kaikenikäisille kuntalaisille.

Hankkeissa mukana olemalla kansalaisopisto kehittää sekä opettajien ammattitaitoa että uusia toimintatapoja, jotta kurssitarjonta olisi entistä laadukkaampaa. Vuosille 2023-2027 saatu Erasmus-akkreditointi antaa henkilöstölle ja nyt myös opiskelijoille mahdollisuuden kansainvälistymiseen. Tavoitteina on edistää henkilöstön osaamisen kehittämistä, eurooppalaista verkostoitumista, kulttuuriperinnön vaalimista ja vakiinnuttaa konsortiolle yhteinen hankehallintomalli.

Osaamisperusteisten kurssien määrä opetuksessa laajenee pienin askelin. Lasten ja nuorten taitteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelmasta on tarkoitus muokata vuoden 2025 aikana osaamisperusteinen opetussuunnitelma. Muun kansalaisopisto-opetuksen opetussuunnitelmaa päivitetään myöhemmin.

Kansalaisopisto ei pysty tällä hetkellä vastaamaan täysimääräisesti liikunnan opetuksen kysyntään taajama-alueella ja etenkin päiväopetuksen osalta. Tämä johtuu siitä, että keskusta-alueen koulujen rakentaminen on kesken, mikä on vähentänyt käytettävissä olevien liikuntatilojen määrää ja siitä, että päiväaikaan taajamassa ei ole liikunnan opetukseen soveltuvia tiloja. Lisäksi kansalaisopisto joutuu edelleen toimimaan sisäilmaltaan kyseenlaisessa Päivärinteen koulun salissa. Käytettävissä olevat tilat ovat myös liian pieniä. Useissa ryhmissä on paljon opiskelijoita jonossa. Tuntikiintiötä ei myöskään ole varaa kasvattaa useampien ryhmien perustamiseksi.

Kansalaisopisto kehittää talousarviovuosina seuraavia osa-alueita:

- Uudenlaisten kurssituotteiden kehittäminen ja mukana hyvinvoinnin tukemisessa
- Yhteistyöhön eri kunnassa toimivien tahojen kanssa halutaan löytää uusia tapoja
- Digitaalisuuden laajentaminen markkinoinnissa ja verkkomaksamisessa
- Verkko-opetuksen laajentaminen
- Ukrainalaisten kotoutumiseen osallistuminen
- Sisäilmaongelmaisten tilojen sijaan uusien tilojen löytäminen
- Osaamisperusteisten kurssien lisääminen
- Kaikukortin käytön jatkaminen
- Talouden tasapainottamiseksi kurssimaksuja korotettiin 15 % syksyllä 2024. Täysimääräinen vaikutus näkyy 2025.
- Tuntiopettajien matkakorvausten omavastuun (6 km → 20 km/ suunta) nostaminen OVTES:n mukaiseksi säästösyistä.

Henkilöstö

Henkilötyövuodet	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Kokonaishenkilöstö	14	14	14	14	14

Tavoitteet 2022–2025 ja toimenpiteet 2025

SIVISTYSLAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET			
<i>Tavoitteet 2022–2025</i>	<i>Toimenpiteet 2025</i>	<i>Mittari</i>	<i>Tavoitetaso</i>
Sekä alueellisesti että sisällöllisesti eri-ikäluokat huomioon otettava ja kysyntään vastaava kurssitarjonta	<ol style="list-style-type: none"> Kansalaisopiston toimintaa järjestetään koko kunnan alueella Kaikkia ikäluokkia kiinnostava kurssitarjonta Kurssitoiveiden kysyminen ja toteuttaminen	<ol style="list-style-type: none"> Taajaman ulkopuolella olevien opetuspisteiden määrä Alle 20-vuotiaiden, työikäisten ja yli 60-vuotiaiden määrät pysyvät tasaisina. Toivekurssien määrä	<ol style="list-style-type: none"> Määrä pysyy ennallaan. Alle 20-vuotiaiden, työikäisten ja yli 60-vuotiaiden määrät pysyvät tasaisina. Tarjotaan vuosittain 10 toivekurssia
Sekä opiskelijoiden että henkilöstön hyvinvointia tukevat toimenpiteet	<ol style="list-style-type: none"> Hyvinvointikurssien järjestäminen Henkilöstön täydennyskoulutus	<ol style="list-style-type: none"> Kurssien määrä Erasmus-liikkuvuudet	<ol style="list-style-type: none"> Määrä vähintään kolme Vähintään 4 yksilöliikkuvuutta v. 2025
Yhteistyö	<ol style="list-style-type: none"> Opistojen välinen yhteistyö Kunnan työntekijöiden hyvinvoinnin tukeminen Taloudellisesti heikommassa asemassa olevien pääsy kursseille helpotetaan 4. Kv-yhteistyö laajenee	<ol style="list-style-type: none"> Erasmus-konsortion kv-toiminnan kehittäminen vuosina 2023–2027 Alennuksella osallistuneet Kaikukortin käytön jatkaminen Erasmus oppilasryhmäliikkuvuudet	<ol style="list-style-type: none"> Kv-toimintamalli valmis viimeistään v. 2026 Etuutta käyttäneiden määrä suurempi kuin v. 2024 Kaikukorttia käyttäneiden määrä suurempi kuin 2024 Vähintään 2 Erasmus-ryhmäliikkuvuutta
Digitaalisuus	<ol style="list-style-type: none"> Verkkomaksaminen	<ol style="list-style-type: none"> Kurssimaksujen verkkomaksaminen laajenee	<ol style="list-style-type: none"> Paperilaskujen määrän väheneminen vuodesta 2024 (kpl)

Informatiiviset tunnusluvut

Lautakunnan hyväksymät tavoitteet	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Opiskelijoiden osuus toimialueen asukkaista (%)	11,5	11,5	11,7	11,7	11,7
Yli 60-vuotiaiden osuus opiskelijoista (%)	26,4	26	26	26	26
Alle 20-vuotiaiden osuus opiskelijoista (%)	25,1	27	27	27	27
Opiskelijapalautteen keskiarvo (1-5)	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5
Brutto-opiskelijamäärä	4 417	4 200	4 500	4 600	4 600
Netto-opiskelijamäärä	2 456	2 500	2 500	2 550	2 550
Henkilöstön täydennyskoulutuspäivien määrä	37	50	35	35	35
Kurssimäärä	396	365	390	390	390
Opetustuntimäärä	8 527	8 400	8 540	8 540	8 540
- josta normaaliopetuksen tunnit	6 893	6 940	6 940	6 940	6 940
- josta taiteen perusopetuksen tunnit	1 380	1 400	1 400	1 400	1 400
- josta myyntipalvelun tunnit	254	60	200	200	200
Toimipaikkojen määrä	33	30	30	30	30

Keskeiset talouden muutokset

Tulot

Kurssimaksut	+ 6 500 €
Avustukset (hanketulot)	+ 6 000 €

Menot

• Henkilöstökulut	+ 33 000 €
• Tuntiohjaajien matkakorvauksien säästö	- 5 000 €
• Sisäiset toimintakulut	+ 71 400 €

Tuloslaskelma

Kansalaisopisto

	TP 2023	TA 2024	MB 2024	TA 2025	m%	TS 2026	TS 2027
Myyntituotot (ulk)	30 208	32 500	32 500	35 490	9 %	35 490	35 490
Maksutuotot	161 071	161 000	166 000	172 500	4 %	172 500	172 500
Tuet ja avustukset	21 884	33 000	33 000	39 000	18 %	39 000	39 000
Muut toimintatuotot	677	400	400	400	0 %	400	400
Toimintatuotot	213 840	226 900	231 900	247 390	7 %	247 390	247 390
Henkilöstökulut	-677 466	-679 686	-678 135	-711 226	5 %	-724 316	-741 005
Palvelujen ostot	-68 459	-81 270	-81 270	-85 300	5 %	-85 300	-87 236
Sisäiset palvelujen ostot	-135 457	-88 758	-88 758	-146 983	66 %	-148 387	-144 758
Ostot tilikauden aikana (ulk.)	-35 094	-39 990	-37 990	-36 027	-5 %	-36 027	-36 845
Avustukset	-741	-750	-750	-750	0 %	-750	-750
Muut toimintakulut (ulk.)	-99 663	-102 306	-102 306	-103 274	1 %	-103 274	-103 274
Muut toimintakulut (sis.)	-200 976	-190 461	-190 461	-203 651	7 %	-203 651	-203 651
Toimintakulut	-1 217 855	-1 183 221	-1 179 670	-1 287 211	9 %	-1 301 705	-1 317 519
Toimintakate	-1 004 015	-956 321	-947 770	-1 039 821	10 %	-1 054 315	-1 070 129

Kirjastopalvelut

Sitovuus: sivistyslautakunta, brutto (informatiivinen valtuustoon nähden)

Vastuuhenkilö: kirjastotoimenjohtaja Jarkko Nevalainen

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Siilinjärven kunnan kirjastotoimeen kuuluu pääkirjasto, Vuorelan sivukirjasto sekä kirjastoauto Pikku-Marja. Kirjastotoimen tavoitteena on lukutaidon edistäminen sekä tiedon hankinnan ja käytön mahdollistaminen. Kirjastopalvelujen avulla kuntalaisille tarjotaan mahdollisuus kirjallisuuden ja taiteen harrastamiseen sekä sivistykseen ja elinikäiseen oppimiseen. Kirjasto edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua. Kirjasto tarjoaa palveluita kaiken ikäisille. Kaikkien asiakasryhmien osalta asiakaslähtöisyys, asiakkaiden osallistaminen palveluiden kehittämiseen ja panostus hyvään asiakaspalveluun nähdään tärkeänä. Kirjastotoimi seuraa ja arvioi toimintaansa tilastoinnin, asiakaskyselyjen ja saamansa asiakaspalautteen avulla.

Vuorelan sivukirjasto toimii omatoimikirjastona arki-aamuisin ja -iltoisin sekä viikonloppuisin. Jatkossa on tärkeää kehittää Vuorelan kirjaston toimivuutta ja juurruttaa omatoimikirjaston käyttöä edelleen. Vuonna 2024 omatoimikirjaston käyttäjille tehdyn kyselyn pohjalta jatketaan tilojen ja toiminnan kehittämistä resurssien puitteissa.

Pääkirjastolla on onnistuneesti muutaman viime vuoden aikana lisätty asiakkaiden omatoimisuutta ja automaation käyttöä. Henkilöstön resursseja on pystytty asiakaspalvelun lisäksi suuntaamaan tehokkaammin muuhun kirjastoammattilliseen työhön. Omatoimisuutta ja kirjastoautomaattien käyttöä pyritään edelleen tehostamaan ja kehittämään mm. kirjastoautomaattien päivityksillä sekä käytön opastuksilla.

Kirjastoauto on Siilinjärvellä vanha ja sen käyttöikä alkaa olemaan elinkaaren päässä. Taloussuunnitteluvuosien aikana tulee ratkaista kirjastoautopalvelun tulevaisuus.

Yleinen palveluiden digitalisoituminen näkyy myös kirjastopalveluissa ja kirjastotyön muuttumisessa. Digitaaliset palvelut ovat yksi kirjaston painopisteistä. Palvelutarjontaa on laajennettu sähköisiin kirjoihin, elokuvaan ja lehtiin. Verkkokirjasto mahdollistaa lainojen uusimisen, aineistohaun ja varausten tekemisen sähköisesti ympäri vuorokauden. Kirjaston palveluja on tarjolla laajasti myös Siilinjärvi-sovelluksen kautta. Sovelluksen kautta tarjotut palvelut on otettu hyvin vastaan ja näitä kehitetään edelleen. Digitaalisen aineiston tunnettavuutta ja digitaalisten palvelujen käyttöä pyritään edelleen edistämään ja lisäämään markkinoinnin ja uusien toimintojen käyttöönotolla. Kansallisen kirjastokentän suuri uudistus valtakunnallinen E-kirjasto aloitti toimintansa vuonna 2024. Siilinjärvi liittyi palveluun elokuussa 2024. Uuden E-kirjaston toimintaa ja palvelua kehitetään jatkuvasti ja tässäkin kehityksessä pyritään erilaisten työryhmien kautta olemaan mukana. Muitakin kirjaston palveluja esimerkkinä kirjavinkkaukset ja kirjastonkäytönopetus pyritään tarvittaessa järjestämään verkon välityksellä.

Avoimen lähdekoodin Koha-kirjastojärjestelmän kehittäminen jatkuu ja kirjastotoimen henkilöstö on mukana kehittämistyössä. Koha tarjoaa yhteistyömahdollisuuksia muiden Koha-kirjastojen kanssa ja antaa henkilökunnalle mahdollisuuden jatkuvaan ammattitaidon ja oman osaamisen kehittämiseen. Myös kansallinen Finna-yhteistyö jatkuu ja kirjaston henkilöstöä on mukana tässäkin kehittämistyössä. Näiden lisäksi henkilökuntaa kannustetaan osallistumaan ammattitaitoa vahvistaviin kirjastoalan alueellisiin ja valtakunnallisiin koulutuksiin.

Kirjaston toimintaympäristön muuttuessa kirjastopalveluiden jatkuva kehittäminen ja uudistaminen koetaan tärkeäksi. Uusia palvelumuotoja pyritään kokeilemaan koko asiakaskunta huomioon ottaen. Uusia kokeiluja pyritään mahdollistamaan hankerahoituksella ja tavoitteena on käynnistää vuosittain uusia hankkeita. Samalla toimiviksi palvelumuodoiksi osoittautuneita kokeiluita pyritään jatkamaan hankkeiden jälkeen resurssien mukaan. Palvelua voidaan laajentaa ja uudenlaisia palvelumuotoja voidaan kokeilla myös vuosittaisen talousarvion puitteissa. Vuonna 2024 kirjaston lainattavien, arkea helpottavien, esineiden kokoelmaa laajennettiin asiakaskyselyn avulla. Ehdotuksia lainattavista esineistä saatiin runsaasti ja suurin osa ehdotuksista olivat toteuttamiskelpoisia. Esineiden hankintaa jatketaan myös tulevina vuosina.

Eri asiakasryhmille suunnattuja tapahtumia järjestetään niin kirjastolla kuin osallistumalla kirjaston ulkopuolella toteutettaviin tapahtumiin. Kirjaston omien tapahtumien lisäksi yhteistyökumppaneita kannustetaan järjestämään tapahtumia kirjaston tiloissa joko yksin tai yhdessä muiden toimijoiden sekä kirjastotoimen kanssa.

Lasten ja nuorten lukemisharrastuksen tukeminen on ollut toiminnan kulmakivenä jo pidempään. Kirjaston henkilökunta järjestää mm. kirjavinkkausta, kirjastonkäytönopetusta, kirjastosuunnistusta ja satutunteja. Koulut ja päiväkodit ovat tärkeä yhteistyökumppani, kun lasten ja nuorten lukemisharrastusta ja lukutaidon kehitystä halutaan tukea. Tässä yhteistyössä kirjastoautolla on tärkeä rooli.

Kirjasto tarjoaa verkkoyhteyksillä varustettuja asiakaskoneita ja langattoman verkon maksuttomasti asiakkaiden käyttöön. Kirjastotilojen käyttö opiskeluun ja etätyöntekoon on lisääntynyt. Kirjasto nähdään yhä enemmän kuntalaisten kohtaamispaikkana ja toimintoja sekä tiloja kehitetään tämä huomioiden.

Pääkirjastossa toimii taidenäyttelytila Artsi, jossa on kuukausittain vaihtuvia näyttelyitä.

Henkilöstö

Vuonna 2024 kunnassa käytyjen YT-neuvottelun pohjalta pääkirjaston henkilöstömäärä vähenee yhdellä loppuvuodesta 2024 alkaen. Näin ollen kirjastossa työskentelee jatkossa 13 henkilöä. Pääkirjastossa työskentelee kirjaston hallinto mukaan lukien 10 henkilöä, kirjastoautossa työskentelee kaksi henkilöä ja Vuorelan kirjastossa yksi henkilö. Suhteessa palveluaikoihin ja palveluntarpeeseen henkilökunnan määrä on minimitasolla. Minimitasolla toimiminen ilmenee varsinkin sairaus- ja vuosilomien yhteydessä. Tällöin joudutaan järjestelemään työtehtäviä uusiksi ja henkilökunnalta vaaditaan varsin paljon joustamista ja tämä saattaa näkyä myös asiakkaille kirjastopalvelun laadussa. Mahdolliset tulevat henkilöstön vähennykset tulevat vaikuttamaan kirjaston palvelutarjontaan ja -aikoihin.

Henkilötyövuodet	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Kokonaishenkilöstö	14	14	13	13	13
Vanhuuseläketapahtumat	0	0	0	1	0
Eläköityvien korvausrekrytoinnit	0	0	0	1	0

Tavoitteet 2022–2025 ja toimenpiteet 2025

SIVISTYSLAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET			
Tavoitteet 2022–2025	Toimenpiteet 2025	Mittari	Tavoitetaso
Monipuoliset ja ajanmukaiset kirjastopalvelut	Vuorelan ja pääkirjaston omatoimiasioinnin kehittäminen. Kirjastotilojen kehittäminen ja uudistaminen resurssien puitteissa.	Omatoimiasioinnin käyttäjämäärä Vuorelassa, käyttökokemukset, asiakaskyselyt, asiakaspalaute.	Toimivat omatoimiasioinnin palvelut sekä tilat Vuorelassa ja pääkirjastossa. Lisääntynyt omatoimiasiointi, joustava ja tarpeita vastaava asiakaspalvelu.
Digitaalisten palveluiden kehittäminen	E-kirjaston käytön juurruttaminen ja markkinointi asiakkaille	E-kirjaston käyttäjämäärät, lainamäärät, asiakaspalaute	Lisääntyvä E-kirjaston käyttö Entistä sujuvammat ja kattavammat

	Siilinjärvi-sovelluksen kirjasto-osion kehittäminen	Sovelluksen käyttäjämäärät, asiakaspalaute	kirjasto-osion toiminnot
Kirjaston palvelumuotojen kokeilu ja kehittäminen	Hankerahoituksella käynnistetään ja kehitetään kirjaston palveluja. Muokataan lainattavan aineiston esillepanoa. Laajennetaan lainattavan aineiston valikoimaa asiakaslähtöisesti.	Käynnistetyt hankkeet/vuosi, hankkeiden eteneminen. Lainattavan aineiston lisäykset.	Hankkeisiin on saatu rahoitus, hankkeissa hyväksi havaittuja palvelumuotoja on otettu käyttöön, lainattavan aineiston valikoimaa on laajennettu.
Henkilökunnan osaamiseen tukeminen	Henkilökunta on mukana sekä Finna-tiedonhakupalvelun että Koha-kirjastojärjestelmän kansallisessa kehittämisessä, henkilökunta osallistuu kirjastoalan täydennyskoulutuksiin alueellisesti ja valtakunnallisesti.	Täydennyskoulutus määrät/työntekijä.	Ammatillisen osaamisen jatkuva kehittyminen, verkostoituminen ja tiedonjako muiden kirjastokentän toimijoiden kanssa.

Informatiiviset tunnusluvut

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Lautakunnan hyväksymät tavoitteet					
Kokonaislainaus / vuosi	368 862	370 000	370 000	370 000	370 000
Kirjastokäynnit / vuosi	200 337	200 000	210 000	210 000	210 000
Kirjastoaineistoa / asukas	6,8	7	7	7	7
Lainat / asukas	17,37	17	17	17	17
Verkkopalvelun käyttökerrat	122 800	130 000	130 000	131 000	133 000
Kirjastonkäytön opetus ja kirjavinkkaus / järjestyskerrat	71	70	70	70	70
Osallistuneet oppilaat	1 410	1 200	1300	1300	1300

Keskeiset talouden muutokset

Menot

- Vuoden 2024 yt-menettelyn henkilöstövähennykset..... - 34 000 €
- Palkattomat vapaat..... - 8 000 €

Tuloslaskelma

Kirjastopalvelut

	TP 2023	TA 2024	MB 2024	TA 2025	m%	TS 2026	TS 2027
Myyntituotot (ulk)	4 865	4 010	4 010	3 200	-20 %	3 200	3 200
Maksutuotot	5 409	15 000	15 000	5 000	-67 %	5 000	5 000
Tuet ja avustukset	5 000	5 000	5 000	5 000	0 %	5 000	5 000
Muut toimintatuotot	16 316	1 800	1 800	15 000	733 %	15 000	15 000
Toimintatuotot	31 590	25 810	25 810	28 200	9 %	28 200	28 200
Henkilöstökulut	-597 724	-618 263	-605 118	-578 563	-4 %	-512 349	-524 748
Palvelujen ostot	-35 183	-44 500	-44 000	-43 800	0 %	-43 800	-44 794
Sisäiset palvelujen ostot	-67 123	-60 360	-60 360	-64 494	7 %	-65 098	-63 818
Ostot tilikauden aikana (ulk.)	-151 248	-186 250	-178 150	-178 850	0 %	-178 850	-182 910
Muut toimintakulut (ulk.)	-18 126	-16 400	-16 400	-21 636	32 %	-21 636	-21 636
Muut toimintakulut (sis.)	-264 856	-271 988	-271 988	-276 791	2 %	-276 791	-276 791
Toimintakulut	-1 134 259	-1 197 761	-1 176 016	-1 164 134	-1 %	-1 098 524	-1 114 697
Toimintakate	-1 102 669	-1 171 951	-1 150 206	-1 135 934	-1 %	-1 070 324	-1 086 497
Poistot ja arvonalentumiset	-11 450	0	0	0	0 %	0	0

Liikuntapalvelut

Sitovuus: sivistyslautakunta, brutto (informatiivinen valtuustoon nähden)

Vastuuhenkilö: liikuntatoimenjohtaja Timo Hyötyläinen

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Siilinjärvellä on monipuoliset liikuntamahdollisuudet ja määrällisesti paljon suorituspaikkoja. Liikuntapaikkarakentamisen painopistealueena on ollut lähiliikuntapaikat (koulujen pihat ja asuinalueiden pienkentät) ja ulkoliikuntamahdollisuuksien kehittäminen. Tulevina vuosina pyritään jatkamaan lähiliikuntapaikkojen rakentamista, tämän lisäksi vanhempien perusliikuntapaikkojen peruskorjauksia edistetään ja pyritään ennakoimaan uusien liikuntamuotojen tarpeita sekä varautumaan olosuhdemuutoksiin. Kuntoratojen ja pienkenttien valaisimien vaihtamista led-valaisimiin jatketaan, ja kehitetään valaistuksen ohjausmahdollisuuksia energiasäästöjen saavuttamiseksi. Liikuntapaikkoja pyritään toteuttamaan myös seura- / yksityisvetoisina hankkeina, tavoitteena turvata riittävät harjoitusmahdollisuudet seuratoiminnalle.

Ahmon urheilualueelle suunnitellun palloiluhallin rakentaminen on viivästynyt kaava- ja lupaprosessin myötä. Huhtikuussa 2024 AVI:lta saatiin hylkäävä päätös, perusteena mm. pohjavesialue ja vedenottamon läheisyys. Palloiluhallille ryhdyttiin välittömästi kartoittamaan uutta paikkaa ja halli on tarkoitus toteuttaa Saharan liikunta-alueelle. Sijainti mahdollistaa hallin päiväaikaisen käytön lukion, Ahmon yläkoulun ja Siilinlahden koulun sekä lähialueen päiväkotien toimesta. Suunnittelutyötä jatketaan vuoden 2025 aikana ja hallihanke on tarkoitus käynnistää yksityisen tahon toimesta 2026. Omaehtoisia liikkumismahdollisuuksia parannetaan jatkamalla ulkoilureitistöjen kehittämistä hankerahoituksella toteutettavan esiselvitystyön muodossa.

Liikuntapaikkojenkin osalta haastetta ovat tuoneet koulujen ja päiväkotien sisäilmaongelmat ja näistä johtuvat väistöilaratkaisut. Tilojen peruskorjausten ja uudisrakentamisen aikana osa liikuntatiloista on pois käytöstä ja tämä vaikuttaa sisäliikuntatilojen riittävyyteen. Myös päivällä käytettävissä olevien liikuntatilojen puute tuo haastetta toimintaan. Väistötilojen rakentaminen koulujen kenttäalueille heikentää myös koulujen ja päiväkotien sekä koko asuinalueen liikuntamahdollisuuksia. Ahmon ja Siilinlahden kouluhankkeiden toteutuksessa pyritään mahdollistamaan tilojen monipuolinen käyttö ja parantamaan liikunta- ja harrastusmahdollisuuksia. Rakennushankkeiden yhteydessä koulujen lähiliikunta-alueet palautetaan liikunta- ja virkistyskäyttöön.

Suorituspaikat ovat kunnallisen liikuntatoiminnan peruspalveluja, joten henkilö- ja talousresursseista iso osa kohdistuu kunnossa- ja ylläpitoon. Suorituspaikkojen käytössä kasvaa tarve omaehtoiseen, yksilölliseen liikkumiseen sekä lyhytjännitteisempään pienryhmätoimintaan. Se edellyttää suorituspaikoille nykyaikaisia valvonta- ja kulunvalvontajärjestelmiä sekä kunnossapitojärjestelmien kehittämistä.

Liikuntapalveluiden tarjoamissa ohjauspalveluissa painopiste on terveys- ja erityisliikuntapalveluiden kehittämisessä. Vuonna 2023 käynnistettyä liikunta- ja hyvinvointineuvontaa pyritään edelleen kehittämään myös hanketoiminnan kautta. Kehitystyötä tehdään myös aktiivisella järjestöyhteistyöllä, osallistumalla aktiivisesti kunnan Hyte-ryhmän toimintaan ja hanketoiminnalla. Erityisliikunnan ryhmätoiminnassa painottuu edelleen Voimaa vanhuuteen toimintojen aktivointi vuonna 2025 käynnistyvällä uudella hankekaudella.

Liikuntapaikkojen maksullisuuden esitetään koskevan kaikkia käyttäjäryhmiä 1.6.2025 alkaen, muutoksen vaikutus on huomioitu talousarvion valmistelussa. Sähköisiä palveluita kehitetään laajentamalla verkkomaksumahdollisuuksia. Sähköistä avustusten hakuprosessia ei ole saatu tavoitteiden mukaisesti käyttöön, mutta tätä tavoitetta pyritään lähivuosina edistämään.

Henkilöstö

Henkilötyövuodet	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Kokonaishenkilöstö	11 1/3	11 1/3	10 2/3	11 1/3	11 1/3
Vanhuuseläketapahtumat		1	1		
Eläköityvien korvausrekrytoinnit		0	1		

Tavoitteet 2022–2025 ja toimenpiteet 2025

SIVISTYSLAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET			
Tavoitteet 2022–2025	Toimenpiteet 2025	Mittari	Tavoitetaso
1.1. Digitaalisten palveluiden kehittäminen	Verkkomaksujen ja -varausten käytön laajentaminen liikuntapaikoilla	Uudet käyttökohteet	Käyttöönotto soveltuvissa palveluissa.
2.1. Riittävä ja monipuolinen liikuntapaikkaverkosto	Uuden lähiliikuntapaikan / liikuntaympäristön rakentaminen.	Toteutuneet hankkeet	Vähintään 1 hanke / vuosi
2.1. Liikunta- ja hyvinvointineuvonnan vaikuttavuus perheiden hyvinvointiin	Perheliikunnan kehittäminen tukemaan liikuntaneuvontaprosessia	Perheliikuntaan ohjautuvien asiakkaiden määrä	Toimintamallin luominen yhdessä järjestöjen kanssa.

Informatiiviset tunnusluvut

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Valtuuston hyväksymät tavoitteet					
Toteutuneet lähiliikuntapaikat / ulkoilureitit	2	1	1	1	1
Lautakunnan hyväksymät tavoitteet					
Tilaisuudet	1 109	900	900		
Osanottajia	17 798	13 000	14 500		
Liikuntaneuvonnan (12 kk) asiakkaat		60	80		

Keskeiset talouden muutokset

Tulot

- Liikuntatilojen vuokrat ..... + 25 000 €
- Palkkatuki..... + 36 000 €

Menot

- Palkattomat vapaat..... - 3 300 €
- Palkkakulut, tukityöllistetyt..... + 50 500 €
- Kunnossapito, Siilinlahden retkiluistelurata..... + 15 000 €
- Eläkeläisten uimakortin omavastuun nosto 0,50 € / krt..... - 7 500 €
- Säästöt uimalakuljetuksissa..... - 8 000 €
- Kiinteistövero, Vuorelan koulu..... + 9 200 €

Tuloslaskelma

Liikuntapalvelut

	TP 2023	TA 2024	MB 2024	TA 2025	m%	TS 2026	TS 2027
Myyntituotot (ulk.)	768	0	0	0	0 %	0	0
Myyntituotot (sis.)	36 379	45 900	45 900	45 800	0 %	45 800	45 800
Maksutuotot	2 843	3 500	3 500	4 000	14 %	4 000	4 000
Tuet ja avustukset	2 000	7 000	7 000	42 090	501 %	42 090	42 090
Vuokratuotot (ulk.)	26 856	32 500	32 500	58 000	78 %	58 000	58 000
Muut toimintatuotot	367	0	0	0	0 %	0	0
Toimintatuotot	69 213	88 900	88 900	149 890	69 %	149 890	149 890
Henkilöstökulut	-490 048	-542 842	-531 665	-616 402	16 %	-626 574	-639 543
Palvelujen ostot	-412 807	-381 057	-376 057	-379 109	1 %	-379 109	-387 715
Sisäiset palvelujen ostot	-118 207	-83 077	-83 077	-66 712	-20 %	-67 247	-66 542
Ostot tilikauden aikana (ulk.)	-112 973	-101 080	-101 080	-100 883	0 %	-100 883	-103 173
Avustukset	-49 535	-55 000	-55 000	-55 000	0 %	-55 000	-55 000
Muut toimintakulut (ulk.)	-103 225	-130 023	-130 023	-142 614	10 %	-142 614	-142 614
Muut toimintakulut (sis.)	-450 456	-423 300	-423 300	-449 220	6 %	-449 220	-449 220
Toimintakulut	-1 737 250	-1 716 379	-1 700 202	-1 809 940	6 %	-1 820 647	-1 843 807
Toimintakate	-1 668 037	-1 627 479	-1 611 302	-1 660 050	3 %	-1 670 757	-1 693 917
Poistot ja arvonalentumiset	-293 048	-317 390	-317 390	-352 439	11 %	-358 318	-399 918

Nuoriso- ja kulttuuripalvelut

Sitovuus: sivistyslautakunta, brutto (informatiivinen valtuustoon nähden)

Vastuuhenkilö: nuoriso- ja kulttuuritoimenjohtaja Tuula Pärnänen

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Nuoriso- ja kulttuuripalvelut edistävät osaltaan siilinjärveläisten hyvinvointia. Nuorisotyö järjestää nuorille monialaisia palveluita, palveluohjausta, hyvinvointia lisääviä ja tukevia toimia, matalan kynnyksen talotoimintaa kahdella nuorisotalolla sekä harrastus- ja lajikokeilumahdollisuuksia, kohtaavaa, jalkautuvaa koulu- ja oppilaitosnuorisotyötä. Kulttuuripalveluissa korostuu erilaisten yhdistysten ja järjestötoimijoiden, seurakuntien, 3. ja 4. sektorin, yrittäjien ja paikallistoimijoiden kanssa tehtävä tiivis yhteistyö, kumppanuus- ja yhteistyöverkostojen vahvistaminen. Siilinjärvi 100-juhlavuosi tulee sisältämään lisääntyneitä yhteistyötä toimijoiden kanssa ja monialaista tapahtumatuotantoa myös kunnan sisällä. Kuntalaisten hyvinvointia tarkastellaan moniammatillisissa yhteistyöryhmissä, kuten HYTE sekä Norppa, Nuorten ohjaus- ja palveluverkostossa, kuntalaiskyselyjen ja tilastotietojen avulla.

Nuoriso- ja kulttuuritoimi tukee ja pyrkii vahvistamaan kaikenikäisten kuntalaisten ja toimijoiden omaehtoista toimintaa, verkostoitumista ja kumppanuuksia. Yhteistyö luo kustannustehokkaammat palvelut, eikä ilman luottamuksellista yhteistyötä saataisi kaikkia tapahtumia toteutettua. Kuntastrategiaan ja hyvinvointisuunnitelmaan on kirjattu järjestö- ja vapaaehtoistoiminnan tärkeys, yksilön osallisuus ja osallistaminen; ne pysyvät toiminnan peruspilareita. Hyvinvointialueen kanssa tehtävää yhteistyötä tiivistetään, mielenterveys- ja päihdeongelmien lisääntymistä, eri ikäisten syrjäytymisvaaraa ja osattomuutta pyritään vähentämään. Toimintakenttä on laaja, ja moniammatillinen työ asiakaspalveluja ylläpitäen ja kehittäen on osin haasteellista.

Nuorisotalojen, museoiden sekä kotiseutu- ja valokuva-arkistojen ylläpito vaatii asiakaslähtöistä työtä, kehittämistä ja resurssiviisautta. Pystyimme melko ketterästi tähän saakka vastaamaan asiakastoiveisiin palkkaamalla tarvittavia resurssityöntekijöitä mm. nuorisotaloille aukioloaikojen varmistamiseksi ja lapsiperheille suunnattujen tapahtumien toteuttamiseksi. YT-menettelyt koskettivat nuorisotoimea; resurssi- ja vapaaehtoistoimijoiden löytäminen sekä henkilöstön jaksaminen ja riittävyys ovat tulevaisuuden riskitekijöitä. Nuoriso- ja kulttuuritoimen määrärahojen leikkaaminen johtaa väistämättä toimintojen supistamiseen.

Ahmon kouluhanke etenee ja vuoden lopussa saadaan uudet koulunuorisotyötilat nuorille ja kulttuurinen Salmi-salin toimijoille. Koulun valmistumiseen saakka pienluokka ja kouluterveydenhoitajat jatkavat työskentelyään kirkonkylän nuorisotalolla. Kulttuurisia tapahtumatuotantoon sopivia juhlatiloja ovat tällä hetkellä mm. Hamulan ja Vuorelan koulut, Pöljän kotiseututalo, Mäntyranan kesäteatteri, torialue sekä järjestöjen ja seurakuntien tilat.

Nuorten tieto- ja neuvontatyö vakiinnutetaan osaksi nuorisotyötä. Yhteistyötä hyvinvointialueen sekä II-asteen toimijoiden kanssa kehitetään Wörtti -hankkeen, ehkäisevän päihdetyön, talo- ja etsivän nuorisotyön jalkautumisessa. Kohtaava nuorisotyö tavoittaa nuoria sekä heidän opiskeluympäristössään että vapaa-ajalla ja loma-aikoina. Asiakaslähtöistä toimintaa järjestetään myös mm. yhteistyössä Savonian opiskelijoiden kanssa avoimessa kahvilatoiminnassa. Monitoimijaisuus edellyttää työntekijöiltä oman ammattitaidon, jaksamisen ja koulutautumisen tarkastelua, uusien ilmiöiden nopeaa havainnointikykyä, tiedon jakamista.

Lasten- ja nuorten kerho-, harraste- ja nuorisotilojen maksuttomuutta sekä skeittihallin jatkoa joudutaan tarkastelemaan ja aikuisryhmien salien käyttömaksuja maltillisesti korottamaan. Palveluiden esteettömyyttä ja saavutettavuutta kehitetään edelleen tuomalla mm. yhdistysten avustushaku, tilavaraukset ja käyttömaksut sähköisille palvelu- ja verkkoalustoille. Kunnan tapahtumakalenteri ja verkkosivut on jo siirretty ja sivustojen käyttökoulutusta/tukea annetaan järjestöille ja yhdistystoimijoille aktiivisesti. Kulttuuritoimelle kuuluvat osin kunnan valokuva- ja kotiseutuarkisto, Harjamäen sairaalamuseo ja Pöljän kotiseutumuseo. Museoiden pääpaino on kesän aukioloissa sekä koululaisille suunnatuissa, kulttuurikasvatussuunnitelman mukaisissa

kotiseutumuseokäynneissä ja lähialueen kulttuurilaitosvierailuissa. Kaikukortin käyttöä jatketaan ja toimintaa kehitetään alueellisen kulttuuriyhteistyöverkoston kanssa.

AVI ja ESR avustushaut kohdistuvat oppilaitos- ja kouluyhteistyöhankkeisiin, lasten ja nuorten harrastetoimintaan ja etsivään nuorisotyöhön. Henkilöstökulut pienenevät säästötoimien myötä, mutta asiakasmäärien ei odoteta suhteessa vähenevän. JOKE-joustava kesätyön- sekä hanketyöntekijöiden ja opiskelijoiden palkkaosuudet on sisällytetty taloussuunnitteluun.

Henkilöstö

Nuorisopalveluissa työskentelee 2 nuoriso-ohjaajaa Kirkonkylän nuorisotalolla ja 2 Vuorelassa. Nuorisopalveluissa työskentelee ehkäisevä päihdetyönkoordinaattori (yhdistetty ehkäisevä päihde- / erityisnuorisotyöntekijä), 3 etsivä nuorisotyöntekijää, Wörtti-hanketyöntekijä (2 osa-aikaista). Kulttuuripuolella työskentelee kulttuurikoordinaattori, nuoriso- ja kulttuurihallinnossa nuoriso- ja kulttuuritoimenjohtaja sekä liikuntatoimen kanssa yhteinen palvelusihteeri (joista suluissa ei vakituiset). Koulunuorisotyöhön haetaan avustusta ja pyritään vakinaistamaan tehtävä.

Henkilötyövuodet	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Kokonaishenkilöstö		12 (2)	12 (2)	13 (1)	13 (2)

Tavoitteet 2022–2025 ja toimenpiteet 2025

SIVISTYSLAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET			
Tavoitteet 2022–2025	Toimenpiteet 2025	Mittari	Tavoitetaso
Digitaalisten palvelujen kehittäminen	Sähköisten tilavaraus, verkkomaksu ja avustushakulomakkeiden kehittäminen	Käyttöönotto Saapuneiden em. lomakkeiden määrä	Toimiva sähköinen tilavaraus, avustushaku ja verkkomaksaminen ovat käytössä v-25.
Järjestö- ja toimijayhteistyön ketterä kehittäminen	Toimintakulttuurin ja yhteistyön ketterä kehittäminen	Kehittämispäivät ja -toimet Kyselytutkimukset	Yhteistyön kehittyminen näkyy haettujen rahoitusten ja toimintavolyymin vahvistumisessa
Kuntalaisten osallisuuden lisääminen	Osallistavan budjetoinnin kehittäminen	Osallistavan budjetoinnin käyttöönotto	Osallistava, kohdennettu budjetointi käytössä
Koulu- ja kohtaavan nuorisotyön kehittäminen	Kehittämishankkeiden käynnistäminen ja kohtaavan nuorisotyön mallin kehittäminen	Kohdatut nuoret, kyselytutkimukset ja erilaisten mittarien käyttöönotto	Kehittämishankkeet käynnissä (Wörtti ja koulunuorisotyö II). Mittarien käyttöä yhtenäistetty
Ehkäisevän päihdetyön kehittäminen	Alueellinen yhteistyö Neuvonnan ja ohjauksen kehittäminen	EPT neuvontailat, tapahtumien määrä	EPT/erityisnuorisotyö juurrutus ja EPT täsmäkoulutukset henkilöstölle
Pohjois-Savon kulttuuristrategian käyttöönotto	Kulttuuristrategian kehittäminen ja käyttöönotto	Käyttöönotto Kyselytutkimukset	Käytössä Kaikukortti ja yhteinen P-S:n kulttuuristrategia

Informatiiviset tunnusluvut

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Valtuuston hyväksymät tavoitteet					
Tilaisuudet	690	670	670	650	650
Osanottajat	25 658	20 000	20 000	18 000	18 000
Lautakunnan hyväksymät tavoitteet					
Nuorisotalotoimintaan osallistuvat/ilta	69	150	80	90	80
Etsivä- ja EPT-erityisnuorisotyö/kk	341	250	200	200	200

Keskeiset talouden muutokset

- Kunnan tapahtumakalenterin vuosikustannus	- 6 000 €
- Siilinjärvi 100-juhlavuoden kustannusosuus	- 15 000 €
- Kaikukorttitoiminnan jatkaminen	- 440 €
- Musiikkiopiston avustuksen leikkaus	+ 5 000 €
- Myynti- ja maksutuotot	+ 1 600 €
- Henkilöstösäästö 1 HTV nuorisotyö	+ 22 000 €
- Etsivän nuorisotyön aluekoordinointi	+ 7 500 €
- Koulunuorisotyön kehittäminen	+ 25 000 €
- Wörtti-hankkeen tuloutus	+ 24 000 €

Tuloslaskelma

Nuoriso- ja kulttuuripalvelut

	TP 2023	TA 2024	MB 2024	TA 2025	m%	TS 2026	TS 2027
Myyntituotot (ulk)	147	400	400	1 000	150 %	1 000	1 000
Myyntituotot (sis)	1 320	0	0	0	0 %	0	0
Maksutuotot	4 552	3 000	3 000	4 000	33 %	4 000	4 000
Tuet ja avustukset	274 854	166 800	166 800	198 917	19 %	198 917	198 917
Vuokratuotot (ulk.)	4 083	3 160	14 572	15 732	8 %	15 732	15 732
Muut toimintatuotot	493	0	0	0	0 %	0	0
Toimintatuotot	285 449	173 360	184 772	219 649	19 %	219 649	219 649
Henkilöstökulut	-654 687	-673 808	-659 236	-635 380	-4 %	-647 696	-663 326
Palvelujen ostot	-193 794	-188 350	-184 750	-211 810	15 %	-211 810	-214 064
Sisäiset palvelujen ostot	-69 068	-66 342	-66 342	-69 054	4 %	-69 684	-68 360
Ostot tilikauden aikana (ulk.)	-29 895	-32 920	-28 120	-33 496	19 %	-33 496	-34 256
Avustukset	-27 681	-23 960	-23 960	-24 560	3 %	-24 560	-24 560
Muut toimintakulut (ulk.)	-175 714	-202 850	-202 850	-179 250	-12 %	-179 250	-179 250
Muut toimintakulut (sis.)	-134 411	-98 341	-98 341	-122 762	25 %	-122 762	-122 762
Toimintakulut	-1 285 250	-1 286 571	-1 263 599	-1 276 312	1 %	-1 289 258	-1 306 579
Toimintakate	-999 801	-1 113 211	-1 078 827	-1 056 663	-2 %	-1 069 609	-1 086 930
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0 %	-8 000	-16 000

SIVISTYSLAUTAKUNTA

Hanketavoitteet 2022–2025

VALTUUSTON SITOAVAT TAVOITTEET			
<i>Valtuustokauden tavoite 2022–2025</i>	<i>Tavoite ja -taso</i>	<i>Seurattavat mittarit</i>	<i>Riski-arvio</i>
HYVINVOIVA ARKI			
2.1 Virikkeellisen asuin- ja toimintaympäristön kehittäminen	Liikuntapaikkaverkosto vastaa seuratoiminnan ja omaehtoisen liikunnan tarpeita	Toteutetut hankkeet	Taloudellisten resurssien niukkuus voi viivästyttää hankkeita tai kaikkia hankkeita ei voida toteuttaa
2.1 Lasten ja nuorten terveen kasvun ja hyvän oppimisen mahdollistaminen	Opetus- ja varhaiskasvatussuunnitelman mukaiset oppimisympäristöt, jotka tukevat toiminnallisuutta ja yhteistyötä	Toteutetut oppimisympäristö-hankkeet	Taloudellisten resurssien niukkuus voi viivästyttää hankkeita tai oppimisympäristöjen toiminnallisuudesta joudutaan tinkimään
2.3 Kunnan palveluiden tuottaminen sisäilmaltaan terveellisissä ja turvallisissa tiloissa	Rakentamishankkeiden toteuttaminen suunnitelman mukaisesti. Suininlahden ja Kasurilan koulujen tarveselvitys.	Toteutetut hankkeet	Taloudellisten resurssien niukkuus voi viivästyttää hankkeita
ELINVOIMAINEN YMPÄRISTÖ			
3.3 Esteettömyyden ja saavutettavuuden parantaminen	Koulurakentamisessa ja liikuntapaikkarakentamisessa huomioidaan esteettömyys sekä toteutetaan esteettömiä liikuntapaikkoja	Toteutetut hankkeet	Hankkeiden toteuttamisessa voidaan joutua sovittamaan yhteen toiminnallisuuden ja esteettömyyden vaatimukset

Tavoitteet 2022–2025 ja toimenpiteet 2025

SIVISTYSLAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET			
<i>Tavoitteet 2022–2025</i>	<i>Toimenpiteet 2025</i>	<i>Mittari</i>	<i>Tavoitetaso</i>
Koulujen ja päiväkotien kasvu- ja oppimisympäristöjen uudistaminen	Ahmon koulukeskuksen ja Siilinlahden koulun kalustohankintojen toteuttaminen Koulujen ja päiväkotien vanhentuvan kaluston uusiminen	Toteutuneet hankkeet ja suunnitelmat	Opetus- ja varhaiskasvatussuunnitelman mukaiset oppimisympäristöt, jotka tukevat toiminnallisuutta ja yhteistyötä Uusia kohteita kalustettaessa huomioidaan täysimääräisesti väistöiloihin hankittu

Tavoitteet 2022–2025	Toimenpiteet 2025	Mittari	Tavoitetaso
			käyttökelpoinen kalusto
Lähiliikuntapaikkojen toteutus, keskimäärin 1/vuosi	Miniareenan tekonurmen uusiminen ja Panninniemen ulkoilureitin toteutus	Toteutuneet hankkeet	Keskimäärin 1 lähiliikuntapaikkahanke/vuosi
Kuntoratojen valojen uusiminen osana energiansäästöohjelmaa	Yhden kuntoradan / liikuntapaikan valaisimien uusiminen	Toteutuneet kohteet	Valot uusittu 2025–2028

Talousarvio Sivistyslautakunta

	Tilinpäätös 2023	Muutos TA 2024	Talousarvio 2025	TS 2026	TS 2027
Liikuntapaikat					
* Tuotot	5 782	156 000	0	0	0
* Kulut	-339 655	-1 035 000	-150 000	-700 000	-180 000
Netto	-333 873	-879 000	-150 000	-700 000	-180 000
Koneet ja kalusto					
* Kulut	-137 363	-384 000	-1 435 000	-185 000	-305 000
Netto	-137 363	-384 000	-1 435 000	-185 000	-305 000
YHTEENSÄ					
* Tuotot	5 782	156 000	0	0	0
* Kulut	-477 019	-1 419 000	-1 585 000	-885 000	-485 000
Netto	-471 237	-1 263 000	-1 585 000	-885 000	-485 000